

IOSCO FİNANSAL ÖLÇÜTLERE İLİŞKİN TEMEL İLKELERE UYUM BEYANI

1 OCAK 2025 – 31 ARALIK 2025

BORSA
İSTANBUL

İçindekiler

1. Yönetimin Uyum Beyanı.....	3
2. Borsa İstanbul Hakkında Genel Bilgiler	4
3. Temel İlkeler ve Yanıtlar	5
4. Borsa İstanbul'un IOSCO Temel İlkelerine Uyumlu Finansal Ölçütleri	23
<i>Kısaltmalar</i>	25

1. Yönetimin Uyum Beyanı

Borsa İstanbul Yönetimi olarak, Borsa İstanbul'un Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (IOSCO) tarafından yayımlanan Finansal Ölçütlere İlişkin Temel İlkeler'e uyumunun sağlanmasından sorumluyuz.

Bu sorumluluk; söz konusu Temel İlkeler'e uyumu teminen gerekli politika, prosedür ve kontrol mekanizmalarının tasarlanmasını, uygulanmasını ve etkinliğinin izlenmesini kapsamaktadır.

Bu çerçevede, Borsa İstanbul'un, yöneticisi olduğu Finansal Ölçütlerin IOSCO Temel İlkelerine uyumunu sağlamak amacıyla uygun politika, prosedür ve kontrol mekanizmalarını oluşturduğunu, 1 Ocak 2025 - 31 Aralık 2025 dönemi boyunca söz konusu politika, prosedür ve kontrol mekanizmalarıyla uyumlu süreçlerini etkin bir şekilde yürüttüğünü beyan ederiz.

Borsa İstanbul'un IOSCO Temel İlkelerine uyumuna ilişkin ayrıntılı açıklamalar Bölüm 3'te yer almaktadır. Anılan döneme ilişkin bilgiler, geniş bir kullanıcı kitlesinin ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla eksiksiz ve gerçeğe uygun olarak hazırlanmıştır. Bu itibarla, söz konusu açıklamaların bireysel kullanıcıların kendi özel koşulları çerçevesinde önem atfedeceği her unsuru içermeyebileceği kabul edilmelidir.

Özgür ASLAN
Direktör
27.02.2026

Güzhan GÜLAY
Genel Müdür Yardımcısı
27.02.2026

2. Borsa İstanbul Hakkında Genel Bilgiler

Tarihi, Dersaadet Tahvilat Borsası'na (1873) kadar uzanan Borsa İstanbul A.Ş., Türkiye'nin organize borsasıdır. 1985 yılında kurulan İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB), 2012 yılında yatay entegrasyonunu (vadeli işlemler ve kıymetli madenler borsaları ile birleşme) ve dikey entegrasyonunu (Takasbank ve MKK'da hakim ortak statüsü) tamamlayarak yeni bir vizyon benimsemiş, Borsa İstanbul'a dönüşmüştür. Borsa İstanbul A.Ş., 30 Aralık 2012 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun (SPKn) 138'inci maddesi uyarınca borsacılık faaliyetleri yapmak üzere kurulmuştur. Bu doğrultuda, geniş bir finansal hizmet yelpazesi ile Türk sermaye piyasalarına erişim sağlayan Borsa İstanbul Grup yapısı oluşturulmuştur. Borsa İstanbul Grubu, entegre bir iş modeli ile başta paylar, türev ürünler, sabit getirili menkul kıymetler, kıymetli madenler ve taşlar ve İslami finans ürünleri olmak üzere tüm sermaye piyasası araçlarının kotasyon, alım-satım, takas ve saklama işlemlerini gerçekleştirmektedir.

Sermaye Piyasaları alanındaki mevcut düzenlemelerin Avrupa Birliği (AB) müktesebatına uyumlu hale getirilmesi ve Türk sermaye piyasalarının küresel pazarlara entegrasyonunu sağlayarak rekabet gücünü artırmak amacıyla, kanun koyucu bir reform olarak 6362 sayılı SPKn'nu yürürlüğe koymuş, Yasada, organize piyasaların kurulması konusunda liberal bir anlayışla birlikte İMKB'nin de Borsa İstanbul olarak yeniden yapılanması düzenlenmiştir.

Sermaye piyasamızda borsaları tek çatı altında toplayan Borsa İstanbul, esas sözleşmesinin Sermaye Piyasası Kurulu'nca hazırlanıp ilgili Bakanın onayı sonrasında 3 Nisan 2013 tarihinde doğrudan tescil ve ilan edilmesiyle faaliyet izni almış ve İMKB'nin Borsa İstanbul olarak yeniden markalaşma süreci tamamlanmıştır. SPKn'na göre kurulan Borsa İstanbul, özel hukuk hükümlerine tabi olup öz düzenleyici bir kurumdur.

Borsa İstanbul, Türkiye'nin organize piyasası olup Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) düzenlemelerine tabidir. AB'nin menkul kıymetler piyasası düzenleyici organı olan Avrupa Menkul Kıymetler ve Piyasalar Kurumu'ndan (ESMA) olumlu değerlendirme alan Borsa İstanbul, MiFID II ve MiFIR uyarınca işlem sonrası şeffaflık koşullarını yerine getiren üçüncü ülke pazar yeri ([TCTV](#)) olarak listelenmiştir.

Borsa İstanbul'un başlıca amacı ve faaliyet konusu; "Kanun hükümleri ve ilgili mevzuat çerçevesinde, sermaye piyasası araçlarının, kambiyo ve kıymetli madenler ile kıymetli taşların ve Sermaye Piyasası Kurulunca uygun görülen diğer sözleşmelerin, belgelerin ve kıymetlerin serbest rekabet şartları altında kolay ve güvenli bir şekilde, şeffaf, etkin rekabetçi, dürüst ve istikrarlı bir ortamda alınıp satılabilmesini sağlamak, bunlara ilişkin alım satım emirlerini sonuçlandıracak şekilde bir araya getirmek veya bu emirlerin bir araya gelmesini kolaylaştırmak ve oluşan fiyatları tespit ve ilan etmek üzere piyasalar, pazarlar, platformlar ve sistemler ile teşkilatlanmış diğer pazar yerleri oluşturmak, kurmak ve geliştirmek, bunları ve başka borsaları veyahut borsaların piyasalarını yönetmek ve/veya işletmek ve ana sözleşmesinde yazılı olan diğer işlerdir."

Yukarıda bahsedilen faaliyetler doğrultusunda, Borsa İstanbul, piyasada oluşan hareketlerin takip edilebilmesi, ihraç edilen finansal ürünlerde dayanak varlık olması, kolektif yatırım araçları için karşılaştırma ölçütü olarak kullanılması amaçlarıyla farklı nitelikte endeksler ve oranlar hesaplamaktadır.

Bu çerçevede, Borsa İstanbul:

- Pay Piyasası'nda işlem gören payların performanslarının ölçülmesi amacıyla oluşturulan BIST Pay Endekslerini,
- Borçlanma araçları, altın, mevduat, kar payı ve yatırım fonları gibi farklı yatırım araçlarının günlük getirilerinin ölçülmesi amacıyla oluşturulan BIST-KYD Endekslerini,
- "Sürdürülebilir Borçlanma Aracı" ve "Yeşil Borçlanma Aracı" niteliğine sahip olan borçlanma araçlarının günlük getirilerinin ölçülmesi amacıyla oluşturulan BIST Sürdürülebilirlik Temalı Borçlanma Araçları Endekslerini,
- Dayanak alınan pay endeksine baştan belirlenmiş hedef risk seviyesi (hedef volatilité) ile yatırım yapmak isteyen yatırımcılar için BIST Risk Kontrol Endekslerini,
- Dayanak alınan pay endeksinin performansının, aynı yönde veya ters yönde belirli bir kaldıraç oranıyla yansıtılması için BIST Kaldıraçlı ve Kısa Endekslerini,
- Altın, gümüş, platin ve paladyum fiyatlarının günlük getirileri ile T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (HMB) ve T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Varlık Kiralama A.Ş. (HMVKŞ) tarafından ihraç edilen altına dayalı kira sertifikaları ve altın tahvillerinin günlük getirilerinin ölçülmesi amacıyla BIST Emtia ve Emtia'ya Dayalı Kıymet Endekslerini,
- Borsa İstanbul Repo-Ters Repo Normal Emirler Pazarı'nda gerçekleşen, aynı gün başlangıç valörlü ve ertesi iş günü bitiş valörlü (gecelik) TL cinsi DİBS ve TCMB likidite senetleri teminatlı repo işlemleri kullanılarak hesaplanan TLREF oranını ve bu oranın getirisini takip edebilmek amacıyla oluşturulan BIST TLREF Endeksini,
- Borsa İstanbul Taahhütlü İşlemler Pazarı'nda gerçekleşen, aynı gün başlangıç valörlü ve ertesi iş günü bitiş valörlü (gecelik) ve TL cinsi sermaye piyasası araçlarının geri alma taahhüdü ile satım ve geri satma taahhüdü ile alım işlemlerindeki getiri oranları kullanılarak hesaplanan TLREFK oranını ve bu oranın getirisini takip edebilmek amacıyla oluşturulan BIST TLREFK Endeksini,
- Yatırım kuruluşlarının özgün yatırım stratejileri için Müşteri Pay Endekslerini

hesaplamaktadır.

Borsa İstanbul tarafından hesaplanan endekslere ve oranlara ilişkin detaylı bilgilere [Borsa İstanbul'un kurumsal internet sitesinden](#) erişilebilir.

3. Temel İlkeler ve Yanıtlar

Aşağıda sunulan bilgiler, Borsa İstanbul'un, IOSCO Finansal Ölçütlere İlişkin Temel İlkeler'in amaç ve işlevlerini nasıl yerine getirdiğine ilişkin yanıtlarını ortaya koymaktadır.

A. YÖNETİM

IOSCO Temel İlkesi

Bir Ölçütün bütünlüğünü koruyabilmek ve olası çıkar çatışmalarını önleyebilmek için uygun yönetim düzenlemelerinin bulunması gerekir.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin bütünlüğünü korumak, kalitelerini sürdürmek, olası çıkar çatışmalarını önlemek amacıyla sağlam ve etkili bir yönetim ve kontrol sistemi kurmuştur.

Borsa İstanbul, IOSCO Temel İlkelerine uygun olarak Finansal Ölçütlerin oluşturulması, hesaplanması, yayımlanması, operasyonlarının yürütülmesi, denetlenmesi ve yönetilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla "Yönerge"yi yürürlüğe almıştır. Yönerge, SPK tarafından yayımlanan, "Borsalar ve Piyasa İşleticilerinin Kuruluş, Faaliyet, Çalışma ve Denetim Esasları Hakkında Yönetmelik" in 29/A maddesi ile "Borsa İstanbul A.Ş. Borsacılık Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Yönetmeliği" nin 32/A ila 32/Ğ maddelerine dayanılarak çıkarılmıştır.

Borsa İstanbul, söz konusu Yönerge'ye dayanarak, Finansal Ölçütler için "Yönetim Prosedürü", "Çıkar Çatışmalarının Önlenmesi Prosedürü", "İhbar Prosedürü" ve "Şikâyet Prosedürü"nü yayımlamıştır. Bu düzenlemelerin bütünü, Borsa İstanbul'un yöneticisi olduğu Finansal Ölçütler için, Kural Setlerinin kalitesi, yönetim düzenlemeleri ve hesap verebilirlik konularına odaklanan kapsamlı bir çerçeve oluşturmaktadır.

Yukarıda sözü edilen [yönetmelik](#), [yönerge](#) ve [prosedürler](#) Borsa İstanbul'un kurumsal internet sitesinde yayımlanmaktadır.

İlke 1: Yöneticinin Genel Sorumluluğu

IOSCO Temel İlke 1

Yönetici, ölçütün belirlenmesine ilişkin süreçlerin tüm aşamalarından birincil derecede sorumludur. Bu sorumluluk;

Oluşturma: Ölçütün ve Ölçüte ilişkin Kural Setinin tanımlanmasını;

Hesaplama ve Yayımlama: Ölçütün doğru, tutarlı ve zamanında hesaplanmasını ve yayımlanmasını;

Operasyon: Veri yokluğu veya veri yetersizliği, piyasa stresi veya piyasanın kapalı olması ya da finansal piyasa altyapı kuruluşlarının kritik hizmetlerini sunamaması gibi durumlar da dahil olmak üzere, Ölçütün hesaplanmasına etki eden karar alma süreçlerinin şeffaf biçimde izlenebilmesini ve

Yönetim: Ölçütün oluşturulması, hesaplanması, yayımlanması ve operasyonel süreçlerini kapsayan gözetim fonksiyonu da dâhil olmak üzere, güvenilir, şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim, gözetim ve kontrol çerçevesinin tesis edilmesini kapsar.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, yöneticisi olduğu Finansal Ölçütlerin belirlenmesine ilişkin süreçlerin tüm aşamalarından sorumludur ve bu sorumluluğu fiilen yerine getirmektedir.

- a) Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin ve bunlara ilişkin Kural Setlerinin oluşturulmasından sorumludur. Bu sorumluluk, Yönetim Prosedürü'nün 4 ve 5'inci maddelerinde tanımlanan ve yönetim sürecinin ayrılmaz bir parçasını oluşturan ilgili komitelerin gözetimi ve katkısıyla yerine getirilmektedir.

Kural Setleri; Finansal Ölçütlerin oluşturulmasına, hesaplanmasına ve operasyonel süreçlerinin yürütülmesine ilişkin ilke, yöntem ve uygulamaları belirlemekte olup Ölçütlerin piyasa koşullarını doğru ve sürekli biçimde yansıtmaları teminen düzenli olarak gözden geçirilmektedir.

Finansal Ölçüt oluşturma süreci, Yönetim Prosedürü'nün 4 ve 5'inci maddelerinde tanımlanan komitelerin gözetimi altındadır. Kural Setleri, Borsa İstanbul "Hukuk Müşavirliği ve Uyum Direktörlüğü" tarafından gözden geçirilen ilgili mevzuata ve iç düzenlemelere uyumlu olarak oluşturulur, akabinde Yönetim Prosedürü'nün 4. maddesinde belirlenen Karar Mercii tarafından gözden geçirilir ve onaylanır.

Tüm [Kural Setleri](#), Borsa İstanbul kurumsal internet sitesinde yayımlanmaktadır.

- b) Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin hesaplama ve yayımlama süreçlerini otomatize etmiştir. Finansal Ölçütleri yayımlama süreci, bu ölçütlerin hesaplama sürecinin ardından devreye girer. Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin güvenilirliğini ve bütünlüğünü sağlamak amacıyla, hesaplama ve yayımlama işlerini uygun yazılım ve donanım sistemleri kullanarak gerçekleştirir. Finansal Ölçütleri hesaplama sürecinde kullanılan verileri mümkün olduğunca kontrol eder ve kontrol edilmiş bu verileri hesaplamalara dâhil eder. Finansal Ölçütlerin yayımlanmasına ve lisanslı kullanıcılar ile veri yayın kuruluşlarına iletilmesine ilişkin sorumluluklar, endeks ve veri yayın sözleşmelerinde açıkça düzenlenmektedir.
- c) Finansal Ölçütlerin hesaplanmasını etkileyen kararlar, Borsa İstanbul'un kurumsal internet sitesinde yayımlanan [Endeks Duyuruları](#) aracılığıyla kamuya açıklanmaktadır (Finansal Ölçütlerin kapsamında veya Kural Setlerinde yapılan değişiklikler vb.).

Kural Setleri, veri yokluğu, veri yetersizliği veya teknik aksaklıklar gibi durumlarda uygulanacak hesaplama yöntemlerine ilişkin hükümleri de içermekte olup bu hallerde dahi Ölçütlerin doğru şekilde hesaplanmasını teminen gerekli tedbirler alınmaktadır.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin oluşturulması, hesaplanması ve yayımlanması da dâhil olmak üzere tüm süreçlerinde kullanılan yazılım ve donanım sistemlerini yedekler. Borsa İstanbul'un hem teknik altyapıda hem de ofis altyapısındaki kesinti ve bozulmaları kapsayan, dolayısıyla, işin sürekliliğini sağlayan bir [İş Sürekliliği Politikası](#) bulunmaktadır. Borsa İstanbul'un tüm çalışanları, olası altyapı kesintisi ve sorunlarına karşı, iş sürekliliğiyle ilgili yıllık eğitimlere katılırlar.

- d) FÖK, Finansal Ölçütlerin hesaplanmasına ilişkin tüm süreçlerin yönetim ve iç gözetim sorumluluğunu üstlenmektedir. FÖK'ün görev ve sorumlulukları, bunlarla sınırlı kalmaksızın, Ölçüt tasarımı, hesaplama süreçlerinin bütünlüğü ile kontrol çerçevelerinin etkinliğinin değerlendirilmesi de dâhil olmak üzere, Finansal Ölçüt faaliyetlerinin bütüncül biçimde gözetimini kapsamaktadır. FÖK'ün görev ve yetkileri Yönetim Prosedürü'nde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

İlke 2: Hizmet Alınan Üçüncü Tarafların Gözetimi

IOSCO Temel İlke 2

Ölçüt hesaplama sürecine ilişkin bazı faaliyetlerin üçüncü taraflarca yürütülmesi hâlinde – girdilerin toplanması veya yayımlanması ya da üçüncü bir tarafın Hesaplama Ajansı olarak görev yapması gibi – Yönetici, söz konusu üçüncü tarafların faaliyetlerini etkin ve uygun biçimde gözetmekle yükümlüdür. Bu kapsamda Yönetici (ve varsa gözetim fonksiyonu):

- a) Ölçüt hesaplama sürecinde hizmet alınan üçüncü tarafların görev ve sorumluluklarını ve uymaları beklenen standartları açıkça tanımlayan, yazılı ve bağlayıcı düzenlemeleri tesis etmeli;
- b) Hizmet alınan üçüncü tarafların Yönetici tarafından belirlenen standartlara uyumunu düzenli olarak izlemeli ve değerlendirmeli;
- c) Ölçüt belirleme sürecine katılan hizmet alınan üçüncü tarafların kimliklerini ve üstlendikleri görevleri Finansal Ölçüt Yararlanıcıları ile ilgili Düzenleyici Otoritelere açıklamalı ve
- d) Hizmet alınan üçüncü tarafların katılımından kaynaklanabilecek gereksiz operasyonel riskleri azaltmak amacıyla, olağanüstü durum planlarını da içeren uygun politika ve prosedürleri benimsemeli ve uygulamalıdır.

Hizmet alınan üçüncü tarafın organize bir piyasa veya borsa olması halinde, bu ilke, söz konusu hizmet alımı bakımından uygulanmaz.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, Finansal Ölçüt hesaplamasına ilişkin belirli faaliyetler kapsamında üçüncü taraflardan hizmet alabilir veya üçüncü taraflardan veri temin edebilir. Bu hâllerde, Borsa İstanbul; hizmet alımı ve veri temini süreçlerini yakından izlemekte, kontrol etmekte ve gözetmektedir. Üçüncü taraflardan hizmet alımına ve veri teminine ilişkin esaslar, Yönetim Prosedürü'nün 6.6'ncı maddesinde düzenlenmiştir.

Borsa İstanbul'un üçüncü taraflar tarafından hesaplanan Finansal Ölçütü bulunmamaktadır; ancak bazı Finansal Ölçütlerin hesaplamasında Borsa İstanbul, bir dizi üçüncü taraf verisi kullanmaktadır.

Bu kapsamda Bloomberg ve LSEG gibi veri yayın kuruluşlarından temin edilen, sürdürülebilirlik notları, borçlanma araçları ve kira sertifikaları fiyatları, altın, gümüş, platin ve paladyum fiyatları ve döviz kurları gibi bazı veriler; ilgili tarafların görev ve yükümlülükleri ile hizmetin sona erdirilmesine ilişkin hükümleri de içeren yazılı sözleşmeler çerçevesinde kullanmaktadır.

Döviz Kurları ve TÜFE (Türkiye İstatistik Kurumu'nun yayımladığı Tüketici Fiyatları Endeksi) bazlı Referans Endeks Değerleri gibi diğer bazı üçüncü taraf verileri ise söz konusu verileri kamuya açıklama konusunda yetkili kılınmış TCMB

ve HMB gibi kurum ve kuruluşların kamuya açık kurumsal internet sitelerinden temin edilmektedir.

Borsa İstanbul, kullanılacak üçüncü taraf verilerini belirlerken, finansal kuruluşların ve piyasa profesyonellerinin yaygın kullandıkları verileri de tespit amacıyla Finansal Ölçütlerin tasarımı aşamasında Lisanslı Kullanıcıların ve Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının görüşlerine başvurmakta; hizmet alınacak üçüncü tarafların deneyimi, güvenilirliği ve olası çıkar çatışmaları hususlarını da dikkate almaktadır.

Finansal Ölçütlerin hesaplanmasında kullanılan üçüncü taraf verileri ile verileri sağlayan kuruluşlar, ilgili Ölçütlerin Kural Setlerinde açıkça belirtilmektedir. FÖK, kullanılan üçüncü taraf verileri ile hizmet alınan tarafları, belirlenen hizmet kalitesine ve standartlarına uyumu açısından yılda en az bir defa gözden geçirmektedir.

İlke 3: Yöneticiler İçin Çıkar Çatışmaları

IOSCO Temel İlke 3

Ölçüt hesaplama süreçlerinin bütünlüğünü ve bağımsızlığını korumak amacıyla, Yöneticiler, mevcut ve potansiyel çıkar çatışmalarının tespit edilmesi, ifşa edilmesi, yönetilmesi, azaltılması, hafifletilmesi veya bunlardan kaçınılmasına yönelik politika ve prosedürleri hazırlamalı, bunları belgelendirmeli ve etkin biçimde uygulamalıdır. Yöneticiler, bu politika ve prosedürleri uygun biçimde gözden geçirmeli ve gerektiğinde güncellemelidir.

Yöneticiler, esaslı çıkar çatışmalarını Lisanslı Kullanıcılara ve ilgili Düzenleyici Otoriteye (varsa) bildirmekle yükümlüdür.

Bu kapsamda, Yönetici, Ölçütün yarattığı risklerle ve belirlenen mevcut veya potansiyel çıkar çatışmalarının düzeyiyle uyumlu bir çerçeve oluşturarak

- Mevcut veya potansiyel çıkar çatışmalarının Ölçüt hesaplama süreçlerini olumsuz etkilemesini önlemeli,
- Kişisel menfaatlerin, bağlantıların veya iş ilişkilerinin Yönetici'nin görev ve sorumluluklarını yerine getirmesini tehlikeye düşürmemesini sağlamalı,
- Gereksiz veya ifşa edilmemiş çıkar çatışmalarının önlenmesi veya bu tip çıkar çatışması algısının engellenmesi amacıyla uygun olduğu ölçüde, görev tanımlarını açık biçimde belirlenmeli ve hiyerarşik ayrımları tesis etmeli,
- Hesaplanan Ölçütlerin yayımlanmasından önce yetkili veya uzman personel tarafından yeterli düzeyde incelenmesini veya resmi onay süreçlerinin işletilmesini sağlamalı,
- Yönetici'ye sunulan ya da Yönetici'nin aldığı veya ürettiği veriler, bilgiler ve diğer girdilerin, ifşa ve gizlilik yükümlülüklerine tâbi olarak, gizli tutulmasını sağlamalı,
- Çıkar çatışması riski içeren faaliyetlerde görev alan personel arasında ya da personel ile hizmet alınan üçüncü taraflar arasındaki bilgi akışını kontrol altına almaya yönelik etkin prosedür uygulamalı ve
- Ölçüt hesaplama sürecine katılan personelin belirlenen Ölçüt seviyelerine bağlı olarak doğrudan veya dolaylı şekilde ödüllendirilmesini veya teşvik edilmesini önleyecek ücret politikalarını tesis etmelidir.

Yönetici'nin çıkar çatışmalarını önleme ve yönetme çerçevesi, Yönetici'nin sermaye ve hissedarlık yapısı veya kontrolü sebebiyle veya çalışanlarının veya daha geniş bir grubun Ölçüt hesaplama süreçleriyle ilgili sahip olabilecekleri başka menfaatler sebebiyle doğabilecek mevcut veya potansiyel çıkar çatışmalarını azaltmayı ve hafifletmeyi de hedeflemelidir.

Bu amaçla, ilgili çerçeve:

- Yönetici'nin Ölçüt hesaplama işi (Ölçüt üretme sorumluluklarını ve görevlerini yerine getiren veya bu süreçte başka bir şekilde katılan tüm personel de dâhil) ve Yönetici'nin veya onun bağlı şirketlerinin başka işleri arasında mevcut olabilecek menfaat çatışmalarından kaçınmak ya da bu menfaat çatışmalarını azaltmak, hafifletmek veya ifşa etmek amacına yönelik uygun tedbirler içermeli ve
- Yönetici'nin sermaye ve hissedarlık yapısı veya kontrolünden doğabilecek çıkar çatışmalarını Finansal Ölçüt Yararlanıcılarına ve ilgili Düzenleyici Otoriteye zamanında bildirmesi gerektiğini de içermelidir.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

"Borsalar ve Piyasa İşleticilerinin Kuruluş, Faaliyet, Çalışma ve Denetim Esasları Hakkında Yönetmelik" Madde 23 uyarınca Borsa İstanbul çalışanlarının alım satım faaliyetlerine katılmaları kısıtlanmıştır. Bu sebeple, Finansal Ölçüt hesaplama süreçleri bakımından esaslı bir çıkar çatışması riski bulunmamaktadır.

Borsa İstanbul, Türkiye'nin organize piyasası olup, SPK'nın düzenlemelerine ve gözetimine tâbidir. Bu bağlamda, Borsa İstanbul'un yürüttüğü faaliyetler Finansal Ölçütler bakımından çıkar çatışmasına yol açacak nitelik taşımamaktadır. Borsa İstanbul'un gelirleri arasında, yöneticisi olduğu Finansal Ölçütlerin lisanslanmasına ilişkin ücretler ile bu Ölçütlere dayalı finansal ürünlerin de işlem gördüğü piyasalardan elde edilen gelirler de yer almaktadır. Ancak Borsa İstanbul, bu ürünlerde doğrudan veya dolaylı bir pozisyon taşımamaktadır.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin belirlenmesi ve yönetimi süreçlerinde ortaya çıkabilecek çıkar çatışmalarını önlemek ve hafifletmek gayesiyle, FÖK tarafından periyodik olarak gözden geçirilen politikaları ve prosedürleri uygulamaktadır. Bu

kapsamda, yayımlanmış olan Çıkar Çatışmaları Prosedürü'ne uygun olarak, çalışanlarını etik ilkeler, çıkar çatışmalarının önlenmesi, bilgi güvenliği ve gizliliği konularında düzenli eğitime tâbi tutmaktadır. Borsa İstanbul, Ölçüt Yönetim etkinliğinin yönetimini ve gözetimini, ortaya çıkabilecek menfaat çatışmalarını yönetebilecek ve hafifletebilecek tarzda organize etmiştir.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerinde sadece kamuya açık bilgileri kullanmakta, Kural Setlerini, objektif kurallara dayandırmaktadır. Tüm Kural Setleri ve Kural Setlerinde yapılan tüm değişiklikler, Borsa İstanbul'un kurumsal internet sitesinde kamuya açıklanmakta; Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerine ilişkin bilgiler şeffaf bir şekilde yayımlanmaktadır. FÖK üyeleri de dâhil Borsa İstanbul'un tüm çalışanları "Bilgi Güvenliği Taahhütnamesi"ni imzalamakta ve tüm faaliyetlerini, Finansal Ölçütlerin yönetimine ilişkin yazılı süreçlere ve prosedürlere, Çıkar Çatışmaları Prosedürüne ve diğer iç düzenlemelere ve yürürlükteki ilgili kanunlara uygun olarak yürütmektedirler. Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerinde sadece yetkili çalışanlar görev alır, yetkili çalışanlar dışında hiç kimse Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerini etkileyemez. Çalışanlardan ve Borsa İstanbul'un sahiplik yapısından kaynaklanan herhangi bir çıkar çatışması da bulunmamaktadır.

Finansal Ölçütlerin hesaplama ve yayımlanma işlemleri, uygun kullanıcı kabul testlerinden geçen ve önceden tanımlanmış sürüm yönetim düzenlemelerine tâbi otomatik ve yedekli sistemler vasıtasıyla yapılmaktadır. Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerinde kullanılan tüm veriler, mümkün olduğu kadar entegre sistemlerden otomatik olarak temin edilmekte, insan müdahalesi gerektiren veriler için ise Dört Göz İlkesi uygulanmaktadır. Tüm sistem ve süreçler, sadece yetkili çalışanların erişebilmesini ve tüm erişimlerin raporlanabilmesini sağlayacak şekilde iyi yapılandırılmışlardır. Ek olarak, Finansal Ölçüt hesaplama süreçleri, bunların yeterli bir şekilde ve düzeyde uygulanmasını sağlamak amacıyla günlük olarak kıdemli çalışanlar tarafından denetlenmektedir.

Finansal Ölçütlerin hesaplama ve yönetilmesi süreçlerine dâhil olan çalışanlar için uygulanan hedefler, ödüller ve teşvikler, doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili Finansal Ölçütün performansına bağlanmaz.

Borsa İstanbul, çalışanlardan, iş ilişkilerinden veya sahiplik yapısından kaynaklanabilecek olası çıkar çatışmalarını Yönerge Madde 7, Yönetim Prosedürü Madde 10.3 ve Çıkar Çatışması Prosedürü Madde 8 hükümleri çerçevesinde ele almakta ve yönetilemeyen çıkar çatışmalarının ortaya çıkması halinde, bunları açıklamayı taahhüt etmektedir.

İlke 4: Yöneticiler İçin Kontrol Çerçevesi

IOSCO İlke 4

Yönetici, Finansal Ölçütlerin hesaplama ve yayımlanmasına ilişkin süreçler için Ölçütlerin bütünlüğünü, güvenilirliğini ve sürekliliğini temin edecek şekilde uygun, risk bazlı ve orantılı bir kontrol çerçevesi tesis etmeli ve uygulamalıdır. Bu kontrol çerçevesi; belirlenen mevcut veya potansiyel çıkar çatışmalarının önem derecesine, Ölçüt hesaplama sürecinde Uzman Takdirinin kullanım düzeyine ve Ölçüt girdileri ile çıktıların niteliğine uygun biçimde tasarlanmalıdır.

Kontrol çerçevesi yazılı hale getirilmeli, varsa ilgili Düzenleyici Otoritelere sunulmalı; Kontrol çerçevesinin temel niteliklerine ilişkin bir özet yayımlanmalı veya Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının erişimine sunulmalıdır. Kontrol çerçevesi periyodik olarak gözden geçirilmeli ve gerektiğinde güncellenmelidir.

Kontrol çerçevesi aşağıda sayılan alanları ve konuları kapsamalıdır:

- a) Temel İlke 3'e uyumlu biçimde çıkar çatışmalarının yönetimi,
- b) Ölçüt hesaplama sürecinin bütünlüğü ve kalitesi:
 - i. Ölçütlerin ve Kural Setlerinin kalitesine ilişkin olarak Temel İlkeler (6-15) uyumlu biçimde, Ölçütlerin kalitesinin ve bütünlüğünün korunmasını sağlama amacına yönelik kuralları ve düzenlemeleri;
 - ii. Girdi kaynakları üzerinde yeterli ayrıntılı teknik inceleme de dâhil Ölçüt girdilerinin bütünlüğünü sağlama amacına yönelik kuralları ve düzenlemeleri;
 - iii. Temel İlkeler (16-19) uyumlu biçimde hesap verebilirlik ve şikâyet mekanizmalarının etkin ve verimli olmasını sağlama amacına yönelik kuralları ve düzenlemeleri,
 - iv. Operasyonel riskler de dâhil olmak üzere risklerin yönetimi için sağlam politika, prosedür ve altyapıları oluşturmayı
- c) İhbar mekanizması:

Yöneticiler, ortaya çıkabilecek potansiyel suiistimallerin veya usulsüzlüklerin veya haksız fiillerin erken aşamada fark edilmesi amacıyla etkin bir ihbar mekanizması kurmalı ve uygulamalıdır. Bu mekanizma, uygunsa, bu tip vaka ve olayların dışarıya bildirilmesine olanak sağlamalıdır.
- d) Uzmanlık:
 - i. Ölçüt hesaplama süreçlerinin uygun uzmanlık seviyelerine sahip personel tarafından yürütülmesi, bu personelin yetkinliklerinin periyodik olarak gözden geçirilmesi ve
 - ii. Çalışanların etik ve çıkar çatışması eğitimleri ile süreklilik ve yedeklilik planlarının uygulanması.

Bir Ölçütün Borsa Dışı Verilere dayandığı durumlarda :

Yöneticiler, girdi ve katkıların bütünlüğünü sağlamak gayesiyle:

- Ölçütün ölçmeyi hedeflediği değişimi dikkate alarak, Borsa Dışı Veri Sunanların katılımcılarını mümkün olduğu ölçüde temsil edecek bir grup oluşturmalarını sağlamalıdır;
- Mümkün olduğu durumlarda, Borsa Dışı Veri Sunanların, Yöneticilerin Borsa Dışı Veri Sunmaya ilişkin yürürlükte bulunan Kalite, doğruluk ve bütünlük standartlarına ve Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kurallarında tanımlanan ilke ve yükümlülüklerle Borsa Dışı Veri Sunma kılavuzlarına uygun hareket etmelerini teminen, uygun kontrol ve gözetim tedbirlerinden oluşan bir sistem kullanmalıdır;
- Borsa Dışı Veri Sunma işleminin hangi sıklıkla gerçekleştirileceği açıkça belirlemeli ve Ölçütün her hesaplamasında kullanılacak asgari girdi ve katkı unsurlarını tanımlamalıdır.
- Girdi ve katkıları ile Borsa Dışı Veri Sunma sürecinin etkin bir şekilde izlenmesi ve takip edilmesini teminen gereken tedbirleri almalı ve uygulamalıdır. Bu kapsamda söz konusu tedbirler, veri girdilerine ve katkılarına ilişkin olası hata ve tutarsızlıkların tespit edilmesini, hataların önlenmesine yönelik önleyici mekanizmaların kurulmasını, gerektiğinde yayım öncesi (ex-ante) izleme ve takip faaliyetleri ile trendlerin ve uç (aykırı) değerlerin yayım sonrası (ex-post) analizini kapsayacak şekilde yapılandırılmalıdır.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, Türkiye'nin organize piyasası olup SPK'nın düzenlemelerine tâbidir. ESMA'dan olumlu değerlendirme alan Borsa İstanbul, MiFID II ve MiFIR uyarınca işlem sonrası şeffaflık koşullarını yerine getiren üçüncü ülke pazar yeri (TCTV) olarak listelenmiştir.

Borsa İstanbul, yöneticisi olduğu Finansal Ölçütlerin hesaplanması ve yayımlanmasına ilişkin süreçler bakımından risk bazlı ve iyi dokümanite edilmiş bir kontrol çerçevesi uygulamaktadır.

Bu kontrol çerçevesi;

- Finansal Ölçütlerin tasarımına, hesaplanmasına ve hesaplanmasına son verilmesine ilişkin süreçleri,
- Finansal Ölçütlerin Kural Setlerinde yapılan değişiklikleri;
- Finansal Ölçütlerin periyodik olarak gözden geçirilmesini;
- Finansal Ölçütlerin izlenmesini ve gözetimini;
- Veri giriş süreçleri ile özsermaye işlemlerini ve
- Olay ve beklenmedik olay yönetimini

kapsamaktadır.

Kontrol Çerçevesi, ayrıca, erişim yetkileri, uygulama değişiklik yönetimi, veri güvenliği ve sistem sürekliliğine ilişkin kontrolleri de içerecek şekilde bilgi teknolojileri genel kontrollerini kapsamaktadır.

Finansal Ölçüt yönetimi kapsamında karşılaşılabilecek çıkar çatışmaları, operasyonel riskler ve uyum risklerinin tespiti ile Kontrol Çerçevesinin tasarım ve işletim etkinliğinin düzenli olarak gözden geçirilmesinden FÖK sorumludur.

Borsa İstanbul'un Kontrol Çerçevesi, IOSCO Temel İlke 3'e verilen yanıtta ayrıntılarıyla açıklandığı üzere çıkar çatışması konularını da ele alır.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin hesaplaması ve yayımlanması süreçlerinde Ölçütlerin bütünlüğünün ve kalitesinin koruması için gerekli tedbirleri almıştır. Bu kapsamda alınan tedbirler, IOSCO Temel İlkeler 6 - 15'e verilen yanıtlarda ("Ölçütün Kalitesi" ve "Kural Setinin Kalitesi" ana başlıkları altında) detaylarıyla açıklanmaktadır.

Borsa İstanbul, potansiyel görevi suiistimal veya usulsüzlük eylemlerinin erken tespiti ve raporlanması amacıyla İhbar Prosedürünü yayımlamış, IOSCO Temel İlkeleri 16 - 19'a verilen yanıtlarda ("Hesap Verebilirlik" ana başlığı altında) detaylarıyla açıklandığı üzere ayrıca özel bir hesap verebilirlik ve şikâyet politikası da uygulamaya koymuştur.

Borsa İstanbul'un tüm süreçleri, temel çerçeveleri "[Borsa İstanbul A.Ş. Bilgi Güvenliği Politikası](#)", "[Borsa İstanbul A.Ş. İş Sürekliliği Politikası](#)", "[Borsa İstanbul A.Ş. BT Hizmet Yönetim Sistemi Politikası](#)" ve "[Borsa İstanbul A.Ş. Risk Yönetimi Politikası](#)" ile belirlenen kurumsal risk yönetim sistemi, iç kontrol sistemi ve iş sürekliliği yönetim sisteminin kapsamı içindedir.

Borsa İstanbul'da, risklerin etkin yönetilmesi kurumsal stratejinin temel unsurlarından biri olup faaliyetlerin başarıyla yürütülmesinin önemli bir adımıdır. Kurumsal risk yönetim sistemi, Borsa'nın belirlenen stratejik amaçlarına ulaşması üzerinde etkisi olabilecek mevcut veya potansiyel risklerin etkin bir şekilde ve zamanında tespit edilmesini, ölçülmesini ve değerlendirilmesini, izlenmesini, hafifletilmesini ve raporlanmasını sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. Borsa İstanbul, kurumsal risk yönetimi çerçevesi kapsamında Üçlü Savunma Hattı modeli benimsenmiştir. Bu modelin temel amacı, kurumsal stratejiler ve hedeflerin etkin bir şekilde gerçekleştirilmesine engel olabilecek riskleri yönetmek, kontrol altında tutmak ve bu konuda üst yönetime makul güvence vermektir.

Birinci savunma hattında, birimler, kendi risklerini Borsa İstanbul'un ikinci savunma hattında yer alan risk yönetim fonksiyonunda tasarlanan kurumsal risk yönetim araçlarını kullanarak yönetmekten ve bu çerçevede güçlü bir kontrol

ortamı tasarlayarak ilgili kontrolleri işletmekten sorumludurlar. Bu çerçevede, birinci savunma hattında yer alan birimlerce operasyonel risklerin yönetilmesi süreci aşağıdaki hususları içermektedir:

- Borsa İstanbul'un piyasaları, hizmetleri ve uygulamaları, entegre, yüksek erişimli, yerinde dirençli ve esnek bir sistemde çalışmaktadırlar. Bu sistem, uygulama ve donanım yedekli olarak ve herhangi bir veri kaybı olmadan yerinde yük devretme kabiliyetine sahip bir şekilde tasarlanmıştır.
- İşletim, uygulama yönetimi ve geliştirme ekiplerinin görev ve sorumlulukları katı bir şekilde tanımlanmıştır. Üretim sistemlerine sadece yetkili çalışanlar bilmesi gereken esasına göre erişebilir, erişim kayıtları uygun bir şekilde tutulur ve incelenir.
- Dış kullanıcı etkileşimi bulunan yeni geliştirilen uygulamalar, canlı ortamlara ve uygulamaya alınmadan önce zorunlu sızma testlerine tâbi tutulur.
- Tüm yazılım geliştirme çalışmaları, kullanıcı kabul testlerine ve önceden planlanan sürüm yönetim süreçlerine tâbi tutulur.
- Test ortamlarında canlı ortam verilerine gereksinim duyulması halinde, veri tabanı ekipleri müşterilere ait hassas verileri önceden karartır.
- ICS'ye sadece güvenli kaynaklardan gelen veriler ve/veya teyit edilmiş veriler girilir. ICS, veri yeterliliğine, veri hiyerarşisine ya da belirli bir süre içerisinde endeks bileşenlerinde gözlemlenen beklenmedik fiyat değişiklikleri ile değişmeyen endeks değerleri gibi potansiyel problemlere karşı uyarılar ve alarmlar üretir ve ilgili kullanıcılara otomatik olarak epostayla gönderir.
- Süreç içerisinde insan müdahalesine gereksinim duyulması halinde Dört Göz İlkesi uygulanır.

İkinci savunma hattında yer alan "Risk Yönetimi ve İç Kontrol Direktörlüğü" tarafından, birincil seviyede süreç sahiplerince icra edilen faaliyetlere yönelik risk değerlendirmesi yapılarak, birincil seviye kontroller üzerinde etkinlik, yeterlilik, ve uyumluluk testleri gerçekleştirilir.

Üçüncü savunma hattında ise, Borsa Yönetim Kurulunun bir organı olan ve Yönetim Kurulu üyelerinden oluşan "Denetim Komitesi"ne raporlama yapan "Denetim ve Gözetim Kurulu", Borsa'nın risk yönetimi, kontrol ve yönetim süreçlerinin etkinliğini ve verimliliğini değerlendirmek, geliştirmek ve Borsa'nın amaçlarına ulaşmasına yardımcı olmak üzere bağımsız ve nesnel bir denetim faaliyeti gerçekleştirerek tespit edilen eksiklik/zayıflıklara ilişkin iyileştirme önerilerini süreç sahipleriyle paylaşır.

Borsa İstanbul'un hizmetlerinin kalitesini ve güvenilirliğini sağlamaya yönelik [ISO 20000](#) Bilgi Teknolojileri Hizmet Yönetim Sistemi sertifikası, faaliyetlerini kesintisiz sürdürebilmesine yönelik [ISO 22301](#) İş Sürekliliği Yönetim Sistemi sertifikası, bilgi varlıklarının korunmasına yönelik [ISO 27001](#) Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi sertifikası ve kişisel veri güvenliğinin sağlanmasına yönelik [ISO 27701](#) Kişisel Veri Yönetim Sistemi sertifikası bulunmaktadır.

Borsa İstanbul'un çalışanların işe alınması, işe intibaklarının sağlanması, performans değerlendirmesi, eğitim ve yedeklilik planlaması konularını kapsayan insan kaynakları politikası bulunmaktadır. Borsa İstanbul birim yöneticileri, çalışanlarının gözetiminden ve eğitiminden, iş sürekliliğini sağlamaya yönelik olarak kritik personelin yedeklenmesine ilişkin planlamalardan sorumludur. Borsa İstanbul çalışanları, yıllık olarak gözden geçirilen, dış ve iç teknik eğitimlerin yanı sıra etik değerler, çıkar çatışmalarının önlenmesi, bilgi güvenliği ve gizliliği konularını kapsayan zorunlu eğitimlere katılırlar. Tüm çalışanlar kapsamlı yıllık bireysel performans değerlendirmesine tâbidir. Bu değerlendirme, Ölçüt hesaplama süreçlerinde görev alan çalışanların konuyla ilgili uzmanlık ve yetkinlik seviyelerini de kapsamaktadır.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin hesaplamasında Uzman Takdirine (Expert Judgment) başvurmadığı gibi Borsa Dışı Veri (Submission) de kullanmamaktadır. Borsa İstanbul yöneticisi olduğu Finansal Ölçütlerin hesaplamasında, tamamen gözlemlenebilir ve büyük ölçüde kendi piyasalarında gerçekleşen işlemlerden elde edilen verileri kullanmaktadır. Dolayısıyla Uzman Takdirine başvurulması ve Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kuralları ve ilgili yönetim süreçleri, Borsa İstanbul tarafından yönetilen Finansal Ölçütler açısından uygulanabilir değildir.

İlke 5: İç Gözetim

IOSCO Temel İlke 5

Yöneticiler, Ölçüt hesaplama sürecinin tüm yönlerini ve aşamalarını gözden geçirmek ve sınamak amacıyla bir gözetim fonksiyonu kurmalıdır. Bu fonksiyon; Ölçütün özelliklerinin, hedeflenen, beklenen veya bilinen kullanımlarının ve tespit edilen mevcut veya potansiyel çıkar çatışmalarının önem düzeyinin incelenmesini ve değerlendirilmesini de içermelidir.

Gözetim fonksiyonu, ayrı bir komite tarafından yürütülebileceği gibi, uygun görülen başka gözetim düzenlemeleri aracılığıyla da yerine getirilebilir. Gözetim fonksiyonu ve bileşenleri, Yöneticinin etkin kontrol ve denetim sağlamasına imkan verecek nitelikte olmalıdır. Bu fonksiyon, ilkeye uygun olmak kaydıyla, Ölçüt gruplarını tiplerine veya varlık sınıflarına göre değerlendirilebilir.

Yönetici, gözetim fonksiyonu kapsamında sağlam prosedürler geliştirmeli ve uygulamalı, bu prosedürleri belgelendirmeli ve varsa ilgili Düzenleyici Otoritelere de bildirmelidir. Prosedürlerin temel özellikleri, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarına da sunulmalıdır. Bu prosedürler:

- a) Gözetim fonksiyonunun iş tanımı ve görev kapsamını;
- b) Gözetim fonksiyonu üyelerinin seçim kriterlerini ve
- c) Gözetim fonksiyonu ile görevlendirilmiş bir komite veya benzeri yapıların üyeliğine ilişkin özet bilgileri, menfaat çatışmalarına ilişkin beyanları ile üyelerin seçilmesi, aday gösterilmesi, azledilmesi ve değiştirilmesi süreçlerini

İçermelidir.

Gözetim fonksiyonunun görev ve sorumlulukları şunlardan oluşmaktadır:

- a) Ölçüt tasarımının gözetimi ve denetimi:
 - i. Ölçüt tanımının ve Kural Setinin periyodik olarak gözden geçirilmesi;
 - ii. Ölçüte ilişkin sorunlar ve riskler hakkında sürekli bilgi akışının sağlanması ve gerekli hallerde dış incelemelerin yaptırılması;
 - iii. Kural Setinin ölçmeyi hedeflediği değişimi uygun biçimde ölçmeye devam edip etmediğinin değerlendirilmesi; teklif edilen ve uygulanan değişikliklerin gözden geçirilmesi; Temel İlke 12'ye uygun olarak Finansal Ölçüt Yararlanıcıları (biliniyorsa) veya Lisanslı Kullanıcılarla danışma sürecine yetki verilmesi veya bu sürecin talep edilmesi dahil olmak üzere Ölçüt Kural Seti değişikliklerinin yönetilmesi ve denetlenmesi;
 - iv. Ölçütün hesaplanmasına son verilmesine ilişkin prosedürlerin gözden geçirilmesi ve onaylanması; bu kapsamda, hesaplama son verilmesi halinde Finansal Ölçüt Yararlanıcılarına nasıl danışılacağını düzenleyen kılavuzların değerlendirilmesi.
- b) Ölçüt hesaplama ve kontrol çerçevesinin bütünlüğünün gözetimi ve denetimi:
 - i. Hizmet alınan tarafın yürüttüğü faaliyetler de dâhil olmak üzere Ölçüt yönetimi ve işletiminin denetlenmesi;
 - ii. İç ve dış denetim sonuçlarının değerlendirilmesi ve bu sonuçlar doğrultusunda gerekli iyileştirici eylemlerin uygulamasının izlenmesi,
 - iii. Yönetici'nin Uzman Takdiri kullanıp kullanmadığının denetlenmesi ve yayımlanan Kural Setlerinin izlenmesinin temin edilmesi.

Yöneticideki hissedarlık ve sermaye yapısından, çoğunluk pay sahipliğinden veya Yöneticiyi kontrol eden tüzel kişi ya da Yöneticinin kendisi veya bağlı şirketlerinin diğer faaliyetlerinden kaynaklanan çıkar çatışmalarının söz konusu olduğu durumlarda; Yönetici, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının (biliniyorsa), Lisanslı Kullanıcıların ve Borsa Dışı Veri Sunanların dengeli bir şekilde temsil edildiği ve çıkar çatışmalarını dengeleyecek biçimde yapılandırılmış bağımsız bir gözetim fonksiyonu kurmalı ve kullanmalıdır.

Ölçütün Borsa Dışı Verilere dayandığı durumlarda: Gözetim fonksiyonu:

- a) Girdilerin veya Borsa Dışı Verilerin Yönetici tarafından detaylı biçimde incelenmesi ve takip edilmesi süreçlerini denetler. Bu denetim, girdilere ilişkin şablonların düzenli olarak tartışılmasını, analiz parametrelerinin belirlenmesini ve olağandışı girdilerin incelenmesini kapsayabilir;
- b) Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kurallarını denetler;
- c) Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kurallarının ihlallerinin ele alması ve çözümlenmesine yönelik etkin mekanizmalar oluşturur ve
- d) Potansiyel kuraldışı veya şüpheli Borsa Dışı Verileri tespit eder ve gerekli hallerde ilgili Düzenleyici Otoritelere raporlama ve ihbar mekanizmalarını işletir; ayrıca Borsa Dışı Veri Sunanların suiistimaller veya uygunsuz davranışlarına ilişkin uygun gözetim tedbirlerini tesis eder.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul'da Finansal Ölçüt yönetim sürecinin tüm aşamalarını gözetim uygun bir yönetim yapısı bulunmaktadır. Bu yapı kapsamında, Ölçüt hesaplama sürecinin gözetiminden esas olarak "Karar Mercii" sorumludur.

FÖK, Finansal Ölçütlerin gözetim ve denetimine ilişkin değerlendirme ve önerilerini "Karar Mercii"ne sunmakta ve kararlar "Karar Mercii" tarafından alınmaktadır.

FÖK'ün görev ve sorumlulukları ile üyelik yapısı Yönetim Prosedürü Madde 5'de açıklanmaktadır.

Borsa İstanbul'un yönettiği Finansal Ölçütler işlem bazlı ve gözlemlenebilir verilere dayandığından, IOSCO Temel İlkelerinin Borsa Dışı Verilere ilişkin hükümleri Borsa İstanbul tarafından uygulanmamaktadır.

B. ÖLÇÜTÜN KALİTESİ

İlke 6: Ölçüt Tasarımı

IOSCO İlke 6

Ölçütlerin tasarımı, ölçmeyi hedeflediği ekonomik gerçekleri ve piyasa dinamiklerini doğru, güvenilir ve temsil kabiliyeti yüksek bir şekilde yansıtmayı ve bu doğrultuda anlamlı sonuçlar üretmeyi amaçlamalıdır. Ölçütün tasarımı, ölçütün fiyatı, oranı, endeksi veya değerinde yapay bozulmalara yol açabilecek faktörleri ortadan kaldırmayı veya asgari düzeye indirmeyi hedeflemelidir.

Ölçüt tasarımı, aşağıda sayılan ve sınırlayıcı olmayan genel nitelikteki unsurları kapsamalı; ayrıca ölçütün kapsadığı ilgi alanının özelliklerine uygun diğer faktörleri de dikkate almalıdır:

- Ölçütün ölçmeyi hedeflediği ilgi alanını temsil etmek amacıyla kullanılan örneklemin yeterliliği;
- İlgili piyasanın büyüklüğü ve likiditesi (örneğin, gözlemlenebilir ve şeffaf bir fiyat oluşumunun sağlanabilmesi için yeterli işlem hacminin mevcut olup olmadığı);
- Ölçütün hesaplanmasına temel teşkil eden piyasanın büyüklüğü ile piyasada gerçekleşen işlem hacminin karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi;
- İşlem hacmi ve miktarının Piyasa Katılımcıları arasında dağılımı (piyasa yoğunlaşması) ve
- Piyasa dinamikleri (örneğin, Ölçütün dayanak oluşturan varlıklarda meydana gelen değişiklikleri zamanında ve doğru yansıtabilmesi için).

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütleri tasarlarken, ölçmeyi hedeflediği ekonomik ve finansal değişimlerin ekonomik gerçekliğini doğru ve güvenilir biçimde yansıtmasını hedeflemektedir. Bu doğrultuda, Finansal Ölçütlerin değerinde bozulmaya veya yanlış yönlendirmeye neden olabilecek unsurlar tasarım aşamasında dikkate alınmakta ve mümkün olduğu ölçüde ortadan kaldırılmaktadır.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin tasarımında aşağıdaki hususları, ölçütün niteliği ve kullanım alanı ile uyumlu olacak şekilde dikkate almaktadır:

- Ölçülmesi hedeflenen değişiklik için uygun ve yeterli sayıda veri noktası ve örneklem kullanılması;
- İlgili piyasanın büyüklüğü ve likiditesi ile Finansal Ölçüte referans olan piyasanın etkinliği,
- Finansal Ölçütün hesaplanmasına temel oluşturan piyasa işlemlerinin büyüklüğü ile dayanak piyasada gerçekleşen işlemlerin karşılaştırılması olarak değerlendirilmesi,
- Alış-satış emirleri ile gerçekleşen işlemlerin piyasa katılımcıları arasındaki dağılımı ve
- Piyasa dinamikleri ile yapısal değişiklikler.

Finansal Ölçütlerin hesaplanmasına ilişkin tasarım unsurları ile metodolojik tercihler, Kural Setlerinde açık ve şeffaf bir şekilde açıklanmaktadır.

İlke 7: Veri Yeterliliği

IOSCO İlke 7

Ölçütlerin hesaplanmasında kullanılan veriler, Ölçütün ölçmeyi hedeflediği ekonomik veya finansal değişimleri doğru, güvenilir ve temsil edici bir biçimde yansıtabilmesi için yeterli nitelik ve kapsamda olmalıdır. Kullanılan veriler:

- Fiyat oluşumunun güvenilir olduğuna dair güven oluşturmak amacıyla, rekabetçi arz ve talep koşullarında oluşan fiyatlar, oranlar, endeksler veya değerlere dayanmalıdır,
- Ölçütün fiyat, oran, endeks veya değerlerinin inandırıcı ve güvenilir bir gösterge olarak işlev görebilmesi için, piyasada alıcılar ile satıcılar arasında olağan ve emsallerine uygun piyasa koşullarında gerçekleşen ve fiilen gözlemlenebilir işlemlerle desteklenmelidir.

Bu İlke, bir Ölçütün gözlemlenebilir, iyi niyetli ve taraflar arasında emsallerine uygun piyasa koşullarında gerçekleşen işlemlerin bulunduğu aktif bir piyasaya dayalı (sıkı sıkıya bağlı) olmasını gerektirir.

Bu durum, her bir Ölçüt hesaplama sürecinin yalnızca işlem verileri kullanılarak oluşturulması gerektiği anlamına gelmemektedir. Aktif bir piyasanın mevcut olması kaydıyla, herhangi bir günde piyasa koşulları, Yönetici'nin işlem verilerine tamamlayıcı veya destekleyici nitelikte, gözlemlenebilir piyasa verileriyle bağlantılı farklı veri türlerine dayanmasını gerekli kılabilir. Yönetici'nin seçtiği Kural Setine bağlı olarak, bu durum, münferit bir Ölçüt hesaplama

sürecinin ağırlıklı olarak veya tamamen alım-satım kotasyonları ya da önceki işlemlerden yapılan ekstrapolasyonlar temelinde dayandırılmasıyla sonuçlanabilir. Bu konu, Temel İlke 8'de daha detaylı açıklanmaktadır.

Yukarıda yer alan (a) ve (b) bentlerinin karşılanması kaydıyla, Temel İlke 7; gözlemlenebilir, iyi niyetli ve taraflar arasında emsallerine uygun piyasa koşullarında gerçekleşen işlemlerden oluşan aktif bir piyasaya dayalı Ölçütlerin oluşturulmasında gerçekleştirilebilir alış-satış emirlerinin kullanılmasını Yönetici açısından engellemez.

Bu ilke ayrıca; çeşitli endekslerin, kural bazlı bir yatırım stratejisinin performansını, bir endeksin veya piyasanın oynaklığını ya da davranışlarını veya aktif bir piyasanın diğer yönlerini ölçmek ya da yansıtmak amacıyla tasarlanabileceğini kabul etmektedir. Bu kapsamda Temel İlke 7; işlem temsili amacı taşımayan ve yapısı gereği işlem dışı veriler kullanılarak endeksin ölçmeyi hedeflediği unsurların yansıtıldığı endeksler bakımından, işlem dışı verilerin kullanımına engel olmaz. Örneğin, belirli volatilité endeksleri; menkul kıymet işlemlerinden oluşan bir endeksin beklenen oynaklığını ölçmek amacıyla tasarlanmış olup işlem dışı verilere dayanmakla birlikte, söz konusu veriler fiilen işleyen bir menkul kıymet veya opsiyon piyasasından türetilmekte ve bu piyasalara sıkı sıkıya bağlı durumdadır.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, yöneticisi olduğu Ölçütlerin hesaplanmasında, ölçmeyi hedefledikleri ekonomik veya finansal değişimlerin doğru, güvenilir ve temsil edici olmasını sağlamak amacıyla yeterli nitelikte ve kapsamda veri kullanmaktadır.

Veri yeterliliğine ilişkin esaslar, her bir Ölçüte özgü olarak belirlenmekte ve ilgili Kural Setlerinde açık bir şekilde düzenlenmektedir.

Borsa İstanbul tarafından kullanılan veri setleri; piyasa koşullarını yansıtan, alıcılar ve satıcılar arasında olağan ve emsallerine uygun piyasa koşullarında gerçekleşen işlemlere dayanan, gözlemlenebilir fiyatlar, oranlar, endeksler veya değerlerden oluşmaktadır.

Olağanüstü durumlar ve bu durumların ortaya çıkması halinde yürütülecek kurallar, Ölçütlerin Kural Setlerinde açıklanmaktadır. Ölçütlerin hesaplanmasında, olağanüstü durumlara ilişkin olarak Kural Setlerinde öngörülen koşullar gerçekleşmedikçe, kullanılan veri girdileri ölçütün hesaplanması için yeterli kabul edilmekte; olağanüstü durumların ortaya çıkması halinde ise, önceden belirlenmiş olağanüstü durum kuralları otomatik olarak devreye alınmaktadır.

İlke 8: Veri Kullanım Hiyerarşisi

IOSCO İlke 8

Yönetici, Ölçütlerin hesaplamasında kullanılan veri girdileri ve Uzman Takdirine ilişkin açık, tutarlı ve önceden tanımlanmış bir veri kullanım hiyerarşisi oluşturmalı, bu hiyerarşiye ilişkin ilke ve esasları yayımlamalı veya kamuya açık hale getirmelidir. Veri kullanım hiyerarşisi, genel olarak aşağıdaki veri türlerini belirtilen öncelik sırasına göre kapsamalıdır:

- Finansal Ölçütün Borsa Dışı Veriye bağlı olması halinde, Borsa Dışı Veri Sunanın, Finansal Ölçütün ölçmeyi hedeflediği değişimlere ilişkin piyasada, piyasa koşullarına uygun olarak gerçekleştirdiği işlemler,
- Finansal Ölçütün ölçmeyi hedeflediği değişimlere ilişkin olarak, piyasa koşullarına uygun işlemlerden raporlanarak veya gözlemlenerek elde edilen veriler,
- İlgili pazarlarda gerçekleşen, piyasa koşullarına uygun işlemlerden raporlanarak veya gözlemlenerek elde edilen veriler,
- Gerçekçi, bağlayıcı ve işleme dönüştürülebilir alış ve satış emirleri,
- Diğer piyasa verileri veya Uzman Takdirlerine dayalı veriler.

Veri Yeterliliği İlkesinin karşılanması (aktif bir piyasanın varlığı halinde) şartıyla, bu İlke, Yönetici'nin Kural Setinde açıklandığı gibi, Ölçüt belirleme süreçlerinin kalitesini, bütünlüğünü, sürekliliğini ve güvenilirliğini sağlama yaklaşımına uygun ve uyumlu girdiler kullanma konusunda Yönetici'nin esnekliğini kısıtlamayı amaçlamamaktadır. Yönetici, Ölçütün kalitesini ve bütünlüğünü güvenceye almak için uygun olduğuna inandığı girdileri kullanma esnekliğini muhafaza etmelidir. Örneğin, bazı Yöneticiler, işlemlerin her gün istikrarlı ve tutarlı bir biçimde yapılmayabileceği aktif, ancak düşük likiditeye sahip bir piyasada Uzman Takdirine istinat etmeye karar verebilir. IOSCO teyit edilmiş bir alış ve satış emrinin, uç bir işlemten daha çok ve daha büyük bir anlam taşıyabileceği durum (örneğin, düşük likiditeli bir piyasa) söz konusu olabileceğini kabul etmektedir. Bu tip durumlarda, önceki işlemlerden yapılan çıkarımlar ve alış ve satış emirleri gibi işlem kaynaklı olmayan veriler, Ölçüt hesaplama sürecine hâkim olabilir.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, hesaplamakta olduğu tüm Finansal Ölçütlerin hesaplama yöntemlerini, kullanılan veri türlerini ve veri kullanım hiyerarşisini ilgili Kural Setlerinde ayrıntılı biçimde açıklamakta ve Kural Setlerini Borsa İstanbul kurumsal internet sitesinde yayımlamaktadır.

Bu kapsamda Veri Kullanım Hiyerarşisine,

- BIST Pay Endeksleri'nde "Hesaplama Kullarılan Veriler ve Veri Hiyerarşisi" başlığı altında,
- BIST-KYD Endeksleri'nde "Endekslerde Kullarılan Fiyatlar ve Veri Hiyerarşisi" başlığı altında,
- BIST Sürdürülebilirlik Temalı Borçlanma Araçları Endeksleri'nde "Endekslerde Kullarılan Fiyatlar ve Veri Hiyerarşisi" başlığı altında,
- BIST Emtia ve Emtia'ya Dayalı Kıymet Endeksleri'nde "Endekslerde Kullarılan Fiyatlar ve Veri Hiyerarşisi" başlığı altında,
- BIST Risk Kontrol Endeksleri ile BIST Kaldıraçlı ve Kısa Endeksleri'nde dayanak alınan endekslerin kural setlerinin "Hesaplama Kullarılan Veriler ve Veri Hiyerarşisi" başlıkları altında,
- TLREF Oranı ve BIST TLREF Endeksi'nde "Veri Yetersizliği" başlığı altında

yer verilmiştir.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin hesaplamasında Uzman Takdirine başvurmadığı gibi Borsa Dışı Veri de kullanmamaktadır. Borsa İstanbul, yöneticisi olduğu Finansal Ölçütlerin hesaplamasında, tamamen gözlemlenebilir ve büyük ölçüde kendi piyasalarında gerçekleşen işlemlerden elde edilen verileri kullanmaktadır. Dolayısıyla Uzman Takdirine başvurulması ve Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kuralları ve ilgili yönetim süreçleri, Borsa İstanbul tarafından yönetilen Finansal Ölçütler açısından uygulanabilir değildir.

İlke 9: Ölçüt Hesaplama Süreçlerinin Şeffaflığı

IOSCO İlke 9

Yönetici, hesaplanan her bir Ölçüt değeriyle birlikte, yayım sürelerini geciktirmeden, mümkün olduğu ölçüde:

- Ölçüt hesaplamalarına dayanak teşkil eden piyasanın büyüklüğü ve likiditesi (sunulan işlemlerin adedi ve hacmi), hacim aralığı ve ortalaması ile fiyat aralığı ve ortalaması dahil olmak üzere; Ölçüt hesaplama sürecinde dikkate alınan her bir piyasa verisi türünün endikatif yüzde oranlarını da içerecek şekilde, belirleme sürecinin nasıl yürütüldüğünün bir Finansal Ölçüt Yararlanıcısı veya Piyasa Otoritesi tarafından kolayca anlaşılmasına imkan verecek kısa ve özlü bir açıklamayı, ayrıca Kural Setinde kullanılan terimlerin tanımlarını (örneğin; işlem bazlı, spread bazlı, interpol/ekstrapole edilmiş) yayımlamalıdır.
- Ölçüt hesaplama sürecinde Uzman Takdirinin kullanıldığı durumlarda, Uzman Takdirinin hangi oranda kullanıldığını ve bu kullanımın gerekçesini içeren kısa bir açıklamayı yayımlamalıdır.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, Türkiye'nin organize piyasası olup SPK'nın düzenlemelerine tâbidir. ESMA'dan olumlu değerlendirme alan Borsa İstanbul, MiFID II ve MiFIR uyarınca işlem sonrası şeffaflık koşullarını yerine getiren üçüncü ülke pazar yeri (TCTV) olarak listelenmiştir.

Borsa İstanbul, yöneticisi olduğu Finansal Ölçütlerin hesaplama süreçlerinde sadece kamuya açık bilgileri kullanmaktadır. Finansal Ölçütler, genellikle Borsa İstanbul'un kendi piyasalarından derlenen verilerden türetilmekte olup Finansal Ölçütlerin hesaplamasında kullanılan veriler, seçim kriterleri, hesaplama formülleri, hesaplama ve yayımlama sıklıkları ile dönemsel güncelleme tarihleri de dâhil detaylar, Kural Setlerinde açıklanmaktadır. Kural Setleri ile Kural Setlerinde yapılan değişiklikler Borsa İstanbul'un kurumsal internet sitesinde kamuya açıklanmaktadır. Ayrıca Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerinde kullanılan veriler de şeffaf bir şekilde iletilmekte ve dağıtılmaktadır.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin hesaplamasında Uzman Takdirine başvurmadığı gibi Borsa Dışı Veri de kullanmamaktadır. Borsa İstanbul, yöneticisi olduğu Finansal Ölçütlerin hesaplamasında, tamamen gözlemlenebilir ve büyük ölçüde kendi piyasalarında gerçekleşen işlemlerden elde edilen verileri kullanmaktadır. Dolayısıyla Uzman Takdirine başvurulması ve Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kuralları ve ilgili yönetim süreçleri, Borsa İstanbul tarafından yönetilen Finansal Ölçütler açısından uygulanabilir değildir.

İlke 10: Periyodik Gözden Geçirme

IOSCO İlke 10

Yönetici, Finansal Ölçütün ölçmeyi hedeflediği dayanak unsorda meydana gelebilecek yapısal değişiklikleri tespit etmek ve bu değişikliklerin Kural Setinde değişiklik yapılmasını gerektirip gerektirmediğini değerlendirmek amacıyla dayanak unsura ilişkin koşulları periyodik olarak gözden geçirmelidir.

Yönetici ayrıca, Finansal Ölçütün ölçmeyi hedeflediği değişimlerin etkisinin azalıp azalmadığını veya güvenilir bir Finansal Ölçüt için temel teşkil edip etmediğini de periyodik olarak gözden geçirmelidir.

Periyodik gözden geçirmeler sonucunda Finansal Ölçütte esaslı değişiklikler yapılması halinde, Yönetici söz konusu

gözden geçirmelere ilişkin ilişkin özet bilgileri, revizyonların gerekçeleri ile birlikte yayımlanmalı veya kamuoyunun erişimine sunulmalıdır.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

FÖK, Finansal Ölçütün ölçmeyi hedeflediği dayanak unsurda meydana gelebilecek yapısal değişiklikleri tespit etmek amacıyla, Finansal Ölçütleri ve ilgili Kural Setlerini periyodik olarak veya ihtiyaç halinde gözden geçirir ve bu kapsamda yaptığı değerlendirmeleri Karar Mercii'ne sunar.

Bu değerlendirmeler kapsamında FÖK, Finansal Ölçütlerde ve Ölçüt Kural Setlerinde güncelleme yapılmasına ihtiyaç olup olmadığını belirlerken, dış paydaşlardan iletilen revizyon taleplerini de dikkate alır.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerde ve Ölçüt Kural Setlerinde yapılmasına karar verilen tüm değişiklikleri, uygulamaya almadan önce kurumsal internet sitesinde yayımlar. Ayrıca gözden geçirmeler sonucunda, Ölçütlerin Kural Setlerinde esaslı değişiklikler yapılması halinde, söz konusu gözden geçirmeye ilişkin özet bilgileri, kurumsal internet sitesinin "[Kural Setleri ve Değişiklikleri](#)" sayfasında ilan eder.

C. KURAL SETİNİN KALİTESİ

İlke 11: Kural Setinin İçeriği

IOSCO İlke 11

Yönetici, Ölçüt hesaplama süreçlerinde kullanılan Kural Setini yazılı hale getirmeli, yayımlamalı ve kamuya açık hale getirmelidir. Yönetici ayrıca, belirli bir Kural Setinin seçilmesine ve benimsenmesine ilişkin gerekçeleri de açıklamalıdır.

Yayımlanan Kural Seti; Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının, Ölçütün nasıl türetildiğini anlayabilmesine ve Ölçütün temsil kabiliyetini, belirli Finansal Ölçüt Yararlanıcıları açısından taşıdığı değeri ve finansal ürünler için referans olarak kullanılmaya uygun olup olmadığını değerlendirebilmesine imkan verecek yeterli düzeyde ayrıntılı bilgi içermelidir.

Kural Seti, asgari olarak aşağıdaki unsurları kapsamalıdır:

- Kilit öneme sahip terim ve kavramların tanımları,
- Girdi seçimleri, Ölçütün belirlenmesinde kullanılan girdi türlerinin bileşimi, belirli veri tiplerine verilen öncelikler, Uzman Takdirinin kullanımını kontrol eden kılavuzlar ile Ölçüt belirleme sürecinde gerekli görülen asgari veri gereklilikleri, kullanılan modeller veya ekstrapolasyon (dışdeğerleme) yöntemleri dâhil olmak üzere, Ölçüt belirlemeye ilişkin tüm kriterler ve prosedürler,
- Ölçüt belirleme süreçleri arasında Uzman Takdirinin kullanımı bakımından tutarlılığı ve istikrarı sağlamak ve artırmak amacıyla tasarlanmış prosedürler ve uygulamalar,
- Piyasa stresinin, piyasa bozucu eylemlerin söz konusu olduğu veya veri kaynaklarının sınırlı ya da bulunmadığı dönemlerde, Ölçüt belirleme sürecinin nasıl yürütüleceğini düzenleyen prosedürler (örneğin teorik tahmin modelleri),
- Ölçütün yeniden hesaplanmasını gerektirebilecek durumlar dahil olmak üzere, olası hata ve eksikliklerin giderilmesine yönelik yöntemler,
- Kural Setinin iç gözden geçirmeleri ve onaylarının sıklığına ilişkin bilgileri –uygun olduğu ölçüde, yayımlanan Kural Setleri aynı zamanda Kural Setlerinin dış gözden geçirmelerinin prosedürleri ve sıklığına ilişkin bilgileri de içermelidirler,
- Uygun olduğu ölçüde, Yöneticinin Finansal Ölçüt Yararlanıcılarına danışacağı durumlar ile bu danışma süreçlerine ilişkin usul ve esaslar,
- Düşük likidite koşulları, parçalı piyasa yapıları ve olası girdi yoğunlaşmaları dâhil olmak üzere, Ölçütün sahip olabileceği potansiyel sınırlamaların tanımları.

Bir Ölçütün Borsa Dışı Verilere dayanması halinde, aşağıdaki ek Temel İlke de uygulanır:

Yönetici, hangi Borsa Dışı Verinin dikkate alınacağını, hangilerinin hariç tutulacağını ve bu seçime ilişkin kriterleri açıkça belirlemelidir. Borsa Dışı Veri Sunanların, Yöneticiden farklı düzenlemelere tabii bir lokasyonda bulunması halinde, söz konusu kriterler, bu lokasyondan kaynaklanabilecek sorunları da dikkate almalıdır. Bu kriterler, ilgili Düzenleyici Otoritelere (varsa) ibraz edilmeli, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının erişimine sunulmak üzere yayımlanmalı veya kamuya açık hale getirilmelidir. İhbar süreleri dahil olmak üzere, kriterlerin değiştirilmesine ilişkin kurallar da açıkça belirtilmelidir.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Finansal Ölçütlerin hesaplama süreçleri, ilgili Ölçüt Kural Setlerinde ayrıntılı ve şeffaf biçimde açıklanmaktadır. Kural Setleri, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının ilgili Finansal Ölçütün nasıl hesaplandığını, ölçütün finansal ürünler için referans

olarak kullanılmaya uygun olup olmadığını değerlendirebilmesine imkan verecek bilgileri, seçilen hesaplama yöntemlerinin gerekçeleri de dahil olmak üzere, kapsamaktadır.

Borsa İstanbul tarafından oluşturulan Ölçüt Kural Setleri, özelliği sınırlandırarak biçimde tasarlanmakta olup, asgari olarak aşağıdaki unsurları içermektedir;

- a) Kural Setlerinde sık kullanılan anahtar terim ve kavramların tanımları;
- b) Finansal Ölçütün hesaplanmasında kullanılan girdiler, girdi seçim kriterleri, belirli veri tiplerine verilen öncelikler, Finansal Ölçütün hesaplanması için gerekli asgari veri miktarı ile varsa kullanılan modeller (kullanılıyor ise ekstrapolasyon yöntemleri dahil) veya hesaplanma yöntemleri,
- c) Finansal Ölçütlerin hesaplanmasında kullanılan veri kullanım hiyerarşisi ile veri eksikliği veya olağandışı piyasa koşullarında uygulanacak hesaplama yöntemleri,
- d) Finansal Ölçütün yeniden hesaplanmasını gerektirebilecek durumlar dâhil olmak üzere, potansiyel hataların giderilmesine yönelik uygulanacak yöntemler,
- e) Kural Setlerinin onaylanması ve periyodik gözden geçirmesine ilişkin süreçler.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin hesaplanmasında Uzman Takdirine başvurmadığı gibi Borsa Dışı Veri de kullanmamaktadır. Borsa İstanbul, yöneticisi olduğu Finansal Ölçütlerin hesaplanmasında, tamamen gözlemlenebilir ve büyük ölçüde kendi piyasalarında gerçekleşen işlemlerden elde edilen verileri kullanmaktadır. Dolayısıyla Uzman Takdirine başvurulması ve Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kuralları ve ilgili yönetim süreçleri, Borsa İstanbul tarafından yönetilen Finansal Ölçütler açısından uygulanabilir değildir.

İlke 12: Kural Seti Değişiklikleri

IOSCO İlke 12

Yönetici, Kural Setinde yapılması önerilen esaslı değişikliklerin gerekçesini ve bu tür değişikliklerin yapılmasına ilişkin usul ve esasları yayımlamalı veya kamuya açık hale getirmelidir. Söz konusu usul ve esaslar; hangi değişikliklerin esaslı değişiklik teşkil ettiğini, bu değişiklikler hakkında Finansal Ölçüt Lisanslı Kullanıcılarının (ve uygun olduğu durumlarda, Ölçütün kullanımının kapsamı ve derinliği dikkate alınarak diğer Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının) hangi yöntemle ve hangi zamanlama ile bilgilendirileceğini veya kendilerine danışılacağını açık ve net biçimde tanımlamalıdır.

Bu usul ve esaslar, Yöneticinin, Ölçüt belirleme süreçlerinin süregelen bütünlüğünü ve güvenilirliğini sağlama yönündeki temel amacıyla uyumlu olmalıdır. Kural Setinde değişiklik ihtiyacı ortaya çıktığında, Yönetici, söz konusu değişikliklerin hangi hususları kapsadığını ve ne zaman yürürlüğe konulmasının öngörüldüğünü açıkça belirtmelidir.

Yönetici ayrıca, Kural Setinde yapılması öngörülen değişikliklerin gözetim fonksiyonu tarafından hangi usul ve çerçevede inceleneceğini de açıkça tanımlamalıdır.

Yönetici, gözetim fonksiyonu tarafından esaslı olduğu değerlendirilen Kural Seti değişikliklerine ilişkin olarak; Ölçütün kullanımının kapsamı ve derinliği ile, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının niteliği dikkate alınarak uygun ve orantılı Finansal Ölçüt Yararlanıcılarına danışma prosedürleri geliştirmelidir.

Bu prosedürler asgari olarak aşağıdaki unsurları içermelidir:

- a) Önerilen esaslı değişikliklerin olası etkilerinin Finansal Ölçüt Yararlanıcıları tarafından analiz edilmesine ve bu değişikliklere ilişkin görüşlerini iletebilmelerine yeterli imkan sağlayacak şekilde, önceden bildirim ve açık bir zaman çizelgesi sunulması; bu çerçevede, Yöneticinin mevcut koşullara ilişkin değerlendirmesinin dikkate alınması,
- b) Görüşlerin iletilme sürecinin tamamlanmasının ardından, gizlilik talep edilmediği sürece, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının özet görüşleri ile Borsanın bu görüşlere verdiği yanıtların özetinin tüm Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının erişimine açık hale getirilmesi.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Finansal Ölçütlerin gözetimi kapsamında gerçekleştirilen periyodik veya periyodik olmayan gözden geçirmeler sonucunda ve/veya Lisanslı Kullanıcılar ile Finansal Ölçüt Yararlanıcılarından gelen talepler doğrultusunda, Kural Setlerinde güncelleme yapılması ihtiyacı ortaya çıkabilmektedir.

Borsa İstanbul, Kural Setlerini gözden geçirmek ve gerekli hallerde Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının görüşlerini almak amacıyla, yazılı politikalar ve komitelerden oluşan uygun bir yönetim ve gözetim yapısı oluşturmuştur.

Kural Setlerinde yapılmasına karar verilen tüm değişiklikler, uygulamaya alınmadan önce, gerekçeleri ve ilgili diğer açıklamalarla birlikte, Borsa İstanbul'un kurumsal internet sitesinde yer alan "[Kural Setleri ve Değişiklikleri](#)" bölümünde kamuya açıklanmaktadır.

FÖK, Kural Setlerinde güncelleme ihtiyacını değerlendirir ve değerlendirmesini, önerilen değişikliğin esaslı bir değişiklik olup olmadığına ilişkin görüşüyle birlikte karar alınmak üzere "Karar Mercii"ne sunar. Esaslı değişiklikler, uygulamaya alınmadan önce, Yönetim Prosedürü Madde 7 hükümleri uyarınca Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının görüşüne sunulur.

Borsa İstanbul, Kural Seti değişikliklerini kurumsal internet sitesinde (Kural Setleri ve Değişiklikleri bölümünde) kamuya açıklamakta; esaslı değişikliklerde ise değişiklik gerekçelerini ve izlenecek süreci bilgilendirme talebinde bulunan taraflara elektronik posta yoluyla iletmektedir.

Borsa İstanbul, kurumsal internet sitesi aracılığıyla, değişiklikler hakkında bilgilendirme talebinde bulunan tarafların (Lisanslı Kullanıcılar, Finansal Ölçüt Yararlanıcıları ve ilgili diğer gerçek ve tüzel kişiler), Kural Seti değişikliklerine ilişkin görüşlerini iletebilmelerine imkan sağlayacak bir altyapı oluşturmuştur. Görüş bildirme süresi, ilgili değişikliğin aciliyeti ve niteliğine bağlı olarak belirlenmekte olup, her halükarda değişiklikler uygulamaya alınmadan önce Lisanslı Kullanıcılara ve Finansal Ölçüt Yararlanıcılarına bildirilmektedir. Değişikliklerin görüşe açılması durumunda, Borsa İstanbul; gizlilik talebinde bulunanlar hariç olmak üzere, Finansal Ölçüt Yararlanıcıları tarafından iletilen görüşlerin ve Borsanın bu görüşlere verdiği yanıtların özetini, kurumsal internet sitesinde tüm Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının erişimine açık tutmaktadır.

İlke 13: Hesaplamaya Son Verme

IOSCO İlke 13

Yöneticilerin piyasa yapısındaki değişiklikler, Ölçütün tanımının değişmesi veya diğer nedenlerle Ölçütün hesaplanmasına son verilmesi halinde izlenecek yol ve yöntemlere ilişkin açık politikaları ve prosedürleri bulunmalıdır. Bu politika ve prosedürler, Ölçütün hesaplanmasına son verilmesinin ekonomik ve finansal istikrar üzerindeki muhtemel etkileri ile ilgili Ölçüte dayalı sözleşmelerin ve finansal enstrümanların tahmini yaygınlığı ve derinliği ile orantılı olmalıdır. Yönetici, söz konusu politikaları ve prosedürleri oluştururken Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının yanısıra ilgili Düzenleyici Otoritelerin ve Ulusal Otoritelerin görüşlerini de dikkate almalıdır.

Yazılı hale getirilen bu politika ve prosedürler yayımlanmalı veya tüm Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının erişebileceği biçimde kamuya açık hale getirilmelidir. Yöneticiler, bir Ölçüte dayalı finansal ürüne sahip olan Lisanslı Kullanıcılar ile diğer Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının;

- Ölçütün kullanıldığı sözleşmelerde veya diğer finansal araçlarda, Ölçütün esaslı biçimde değiştirilmesi veya hesaplamasına son verilmesi halinde uygulanabilecek geçiş hükümlerinin veya son verme hükümlerinin bulunmasını ve
- Yöneticinin kontrolü dışındaki faktörler de dahil olmak üzere farklı sebeplerle Ölçütte esaslı değişiklikler yapılmasının gerekebileceği hususundan haberdar olmalarını

sağlamak amacıyla uygun tedbirleri almalarını teşvik etmelidir.

Yöneticiler tarafından oluşturulacak yazılı politika ve prosedürler, Yönetici tarafından mümkün ve anlamlı olarak değerlendirilmesi halinde aşağıdaki hususları da kapsar:

- Mevcut Ölçütün özelliklerine (örneğin alternatif piyasanın kredi kalitesi, vade yapısı ve likiditesi) olabildiğince uygun kriterleri; Ölçütler arasındaki farklılıkları; alternatif Ölçütün Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının aktif/pasif ihtiyaçlarını ne kadar karşıladığı; şeffaf işlem verilerinin mevcut olup olmadığı; alternatif Ölçütün yatırım yapılabilir olup olmadığı; Finansal Ölçüt Yararlanıcıları üzerindeki etkisi ile mevcut mevzuatın etkisi de dahil olmak üzere güvenilir bir alternatif Ölçüt seçimine yardımcı olabilecek kriterler;
- Yeni bir Ölçüte geçiş sürecinin düzenli bir şekilde yürütülebilmesini teminen (örneğin mevcut sözleşmelerin veya finansal ürünlerin sona ermesine kadar), hesaplamasına son verilecek Ölçütün, alternatif Ölçütlerle birlikte hesaplanmasının uygulanabilirliği;
- Uygun bir alternatif Ölçütün tespit edilememesi halinde Yönetici tarafından izlenecek yöntemler;
- Hesaplanmasına son verilecek Ölçütün, mevcut sözleşmelerin alternatif Ölçütü kullanır hale gelmesine kadar hesaplanmaya devam edileceği süreye ilişkin politikalar ve
- Ölçütü kullanan finansal ürünlerin vadeleriyle uyumlu geçiş takvimi ile Finansal Ölçüt Yararlanıcılarına gönderilecek bildirimlerin yeterliliği de dahil olmak üzere, alternatif bir Ölçütün seçilmesi ve bu Ölçüte geçiş süreçlerine, uygun olduğu ölçüde Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının ve ilgili Piyasa Otoriteleri ile Ulusal Otoritelerin de dahil edileceği süreçler.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul'un Finansal Ölçütlerin hesaplanmasına son verilmesine ilişkin açık ve yazılı politikaları ve prosedürleri bulunmaktadır. Hesaplamaya son verilmesine ve geçiş sürecine ilişkin yöntemler, Yönetim Prosedürü Madde 8'de düzenlenmiştir.

Bir Finansal Ölçütün hesaplanmasına son verilmesine ilişkin koşulların oluşup oluşmadığına ilişkin değerlendirmeyi FÖK yapar ve değerlendirmesini karar alınmak üzere "Karar Mercii"ne sunar. FÖK, değerlendirmesini hazırlarken, Finansal Ölçütün hesaplanmasına son verilmesinin ekonomik ve finansal istikrar üzerine olası etkilerini, ilgili Finansal Ölçüte dayalı sözleşmelerin ve finansal enstrümanların yaygınlığın ve derinliği ile Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının, Düzenleyici Otoritelerin ve Ulusal Otoritelerin görüşlerini dikkate alır. Yapılan değerlendirme, hesaplamaya son vermenin niteliğine,

gerekçesine ve geçiş sürecinin detaylarına ilişkin bilgilerin yanı sıra, son verme tarihi de içerir.

Borsa İstanbul, bir Finansal Ölçütün hesaplanmasına son verilmesinin söz konusu olduğu durumlarda, yeni bir Finansal Ölçüt hesaplamaya başlamadan önce, güvenilir bir alternatif Finansal Ölçüt önerilmesinin uygun olup olmayacağını da değerlendirir.

Borsa İstanbul Lisanslı Kullanıcılardan ve diğer Finansal Ölçüt Yararlanıcılarından, Finansal Ölçütlerin hesaplanmasına son verilebileceği veya Finansal Ölçütlere ilişkin kuralların esaslı biçimde değişebileceği hususundan haberdar olmalarını ve Finansal Ölçütleri kullanan sözleşmelerinde veya diğer finansal araçlarında, Finansal Ölçütün esaslı biçimde değiştirilmesi veya hesaplanmasına son verilmesi halinde uygulanabilecek hesaplamaya son verme veya geçiş süreci politikalarına sahip olmalarını talep eder.

İlke 14: Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kuralları

IOSCO İlke 14

Ölçütün Borsa Dışı Verilere dayandığı durumlarda, aşağıdaki ek Temel İlke de uygulanır:

Yönetici, Borsa Dışı Veri Sunanlara yönelik kılavuzlar ("Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kuralları") hazırlamalı ve bu kılavuzları ilgili Düzenleyici Otoritelerle (varsa) ve Finansal Ölçüt Yararlanıcılarıyla paylaşmalı veya kamuya açık hale getirmelidir.

Yönetici, yalnızca Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kurallarına uyan tüzel kişilerden gelen girdileri ve bu kişilere ait Borsa Dışı Verileri kullanmalı; Borsa Dışı Veri Sunanların söz konusu Davranış Kurallarına uyup uymadıklarını uygun şekilde izlemeli ve kayıt altına almalıdır. Yönetici ayrıca, Borsa Dışı Veri Sunanların, Davranış Kurallarına uyduklarını en az yılda bir kez ve kurallarda herhangi bir değişiklik yapılması halinde değişiklik sonrasında yeniden teyit etmelerini sağlamalıdır.

Yönetici'nin gözetim fonksiyonu, Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kurallarının devamlı gözden geçirilmesinden ve etkinliğinin denetlenmesinden sorumlu olmalıdır.

Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kuralları aşağıda sayılan hususları içermelidir:

- a) Verilerin seçimine ilişkin esaslar;
- b) Kimlerin Yöneticiye veri sunabileceği;
- c) Borsa Dışı Veri Sunan'ın ve çalışan(lar)ının kimliğinin doğrulanması ve bu kişi(ler)in Borsa Dışı Veri Sunan adına veri sunmaya yetkili olduğunun teyidinde yönelik kalite kontrol prosedürleri;
- d) Borsa Dışı Veri Sunanların, Yöneticiye veri veya bilgi göndermesine izin ve yetki verdiği çalışanlarına uygulayacakları kriterler;
- e) Borsa Dışı Veri Sunanların dönem içinde veri sunumuna yönelik anketlerden veya panellerden geçici olarak çekilmelerini caydırmaya yönelik politikalar;
- f) Borsa Dışı Veri Sunanları ilgili tüm verileri sunmaya teşvik eden politikalar ve
- g) Borsa Dışı Veri Sunanların aşağıdakileri de içermesi gereken iç sistemleri ve kontrolleri:
 - i. Yöneticinin Kural Setlerine uygun şekilde kabul edilebilir girdilerin türünün belirlenmesine ilişkin kurallar dâhil olmak üzere veri sunumuna ilişkin prosedürler;
 - ii. Grup içi işlemler de dâhil olmak üzere şüpheli girdilerin veya işlemlerin tespit edilmesi, değerlendirilmesi ve uygun olması halinde bu girdilerin iyi niyetli olduğunun teyidinde yönelik prosedürler;
 - iii. Dokümantasyon yükümlülükleri dâhil olmak üzere, Uzman Takdirinin kullanımına rehberlik eden ve bu kullanımı detaylandıran politikalar;
 - iv. Kayıt tutulmasına ilişkin politikalar;
 - v. Verilerin sunulmadan önce doğrulanmasına ve kıdemli personel tarafından yapılan çoklu kontrol ve incelemelere ilişkin prosedürler;
 - vi. Ölçüte ilişkin düzenlemeler ile piyasa bozucu eylemler rejimini kapsayan eğitimler de dâhil olmak üzere genel eğitim faaliyetleri;
 - vii. Şüpheli veri sunumlarının raporlanmasına ilişkin prosedürler;
 - viii. Kritik önemi haiz personelin görev ve sorumlulukları ile hesap verebilirlik yapısı;
 - ix. Veri sunumunun tamamlanmasına ilişkin dahili onay prosedürleri;
 - x. (Temel İlke 4'e uyumlu) ihbar politikaları ve
 - xi. Çıkar çatışmalarına ilişkin prosedürler; bu kapsamda veri girdilerinin (Finansal Ölçüt seviyelerini etkileme amacı bulunsun veya bulunmasın) manipüle edilmesine veya uygunsuz şekilde etkilenmesine yol

açabilecek mevcut veya potansiyel teşviklerin belirlenmesi, yönetilmesi ve azaltılması; uygun ücretlendirme politikalarının oluşturulması; veri sunum faaliyetleri ile veri sunan kuruluşun diğer ticari faaliyetleri arasında ortaya çıkabilecek çıkar çatışmalarının etkin biçimde ele alınması ile Ön Büro Fonksiyonlarından veri sunumuna ancak yeterli dahili gözetim ve doğrulama prosedürlerinin, çıkar çatışmalarını ele almaya yönelik koruma önlemlerinin, uygun fiziksel ayrıştırmanın ve bağımsız raporlara hatlarının tesis edilmiş olduğunun Yönetici tarafından yeterli ve etkin bulunduğu teyit edilmesi halinde izin verilmesine ilişkin esaslar.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin hesaplamasında Uzman Takdirine başvurmadığı gibi Borsa Dışı Veri de kullanmamaktadır. Borsa İstanbul, yöneticisi olduğu Finansal Ölçütlerin hesaplamasında, tamamen gözlemlenebilir ve büyük ölçüde kendi piyasalarında gerçekleşen işlemlerden elde edilen verileri kullanmaktadır. Dolayısıyla Uzman Takdirine başvurulması ve Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kuralları ve ilgili yönetim süreçleri, Borsa İstanbul tarafından yönetilen Finansal Ölçütler açısından uygulanabilir değildir.

İlke 15: Veri Toplamaya İlişkin İç Kontroller

IOSCO İlke 15

Yönetici, herhangi bir dış kaynaktan veri temin ettiği durumlarda, veri toplama ve veri iletim süreçleri üzerinde uygun iç kontrollerin tesis edilmiş olmasını ve bu kontrollerin uygulanmasını sağlamalıdır. Bu kontroller; veri kaynağının seçimine, verilerin toplanmasına ve verilerin bütünlüğü ile gizliliğinin korunmasına ilişkin süreçleri içermelidir. Yöneticinin verileri Ön Büro Fonksiyonu çalışanlarından temin ettiği hallerde ise, söz konusu verilerin diğer kaynaklardan elde edilen verilerle teyit edilmesine yönelik makul çabayı göstermesi gerekir.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, dış kaynaklardan veri temin ettiği durumlarda, veri toplama ve iletim süreçlerine ilişkin uygun iç kontrol mekanizmaları tesis etmektedir. Bu kontroller; verilerin temin edileceği dış kaynağın seçimi, verilerin toplama yöntemi ile verilerin bütünlüğü ve gizliliğinin korunmasına ilişkin süreçleri kapsamaktadır.

Borsa İstanbul, Ön Büro Fonksiyonlarından herhangi bir veri temin etmemektedir.

Finansal Ölçütlerin belirlenmesinde kullanılan veri girdileri:

- Borsa İstanbul Piyasalarında gerçekleştirilen işlemlere dayanmaktadır;
- Verilerin finansal kuruluşlar ve piyasa profesyonelleri tarafından piyasa standardı olarak yaygın bir şekilde kullanıldığı durumlarda, Bloomberg ve LSEG gibi veri sağlayıcıları tarafından temin edilmekte ve/veya
- İlgili verileri kamuya açıklamaya kanunla yetkili kılınan MKK, TCMB ve HMB gibi kamu kurum ve kuruluşları tarafından sağlanmaktadır.

Her Finansal Ölçütün hesaplamasında kullanılan veri girdileri, ilgili Ölçütün Kural Setinde açıklanmaktadır.

Borsa İstanbul'un iç veri girdisi kontrol prosedürleri kapsamında:

- Tüm veriler ICS'ye otomatik olarak aktarılmakta; mevcut başka bir veri kaynağıyla karşılaştırılarak doğrulanmakta ve/veya endeks uzmanları tarafından ikinci bir kontrol sürecine tabi tutulmaktadır. Süreç içerisinde insan müdahalesinin gerekli olduğu hallerde Dört Göz İlkesi uygulanmaktadır.
- Veri yeterliliği, veri hiyerarşisi veya belirli bir süre içerisinde endeks bileşenlerinde gözlemlenen beklenmedik fiyat değişimleri ya da değişmeyen endeks değerleri gibi potansiyel sorunlara ilişkin uyarı ve alarmlar ICS tarafından üretilmekte ve ilgili kullanıcılara e-posta yoluyla iletilmektedir.

D. HESAP VEREBİLİRLİK

İlke 16: Şikâyet Prosedürleri

IOSCO İlke 16

Yönetici, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının; Ölçütün ölçmeyi hedeflediği değişimi temsil edip etmediğine, belirli bir Ölçüt hesaplama sürecine ilişkin Kural Setinin uygulanmasına ve Ölçüt hesaplama sürecine ilişkin diğer Yönetici kararlarına dair hususlar da dâhil olmak üzere şikâyetlerini sunulabilecekleri yazılı bir şikâyet prosedürü politikası oluşturmaları,

yayımlamalı veya kamuya açık hale getirmelidir.

Şikâyet prosedürü politikası:

- Borsa Dışı Veri Sunma sürecine benzer şekilde, elektronik ortamda ve kullanıcı dostu bir şikâyet süreci imkanı sağlamalı;
- Yönetici'nin Ölçüt hesaplama sürecine ilişkin bir şikâyetin, şikâyet konusu işlem veya karara dahil olmuş veya olabilecek personelden bağımsız bir personel tarafından, zamanında ve adil esaslara göre alınması ve incelenmesine; inceleme sonuçlarının makul bir süre içinde şikâyetçiye ve ilgili diğer kişilere bildirilmesine ve şikâyetlere ilişkin tüm kayıtların tutulmasına yönelik prosedürler içermeli;
- Uygun olduğu hallerde, şikâyetlerin Yöneticinin yönetim organına iletilmesine ilişkin bir süreç içermeli ve
- Şikâyet sahibi tarafından sunulan belgeler ve kanıtlar ile Yönetici'nin kendi kayıtları dâhil olmak üzere şikâyetle ilişkin tüm dokümanların, yürürlükteki ulusal kanunlara veya düzenleyici kurallara tâbi olarak en az beş yıl süreyle saklanması öngörmelidir.

Ölçüt hesaplama sürecine ilişkin ortaya çıkan ancak resmi şikâyete dönüşmeyen ihtilâflar, Yönetici tarafından kendi uygun prosedürleri çerçevesinde çözümlenmelidir. Bir şikâyetin Ölçüt hesaplama sürecinde değişiklik yapılmasına yol açması halinde, söz konusu değişiklik Kural Setinde öngörülen usule uygun olarak mümkün olan en kısa sürede hem Lisanslı Kullanıcılara hem de Finansal Ölçüt Yararlanıcılarına bildirir veya kamuya açık hale getirilir.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul'un, Kurumsal internet sitesinde de yayımlanan Finansal Ölçütlere ilişkin şikâyetlerin ele alınmasına yönelik Şikâyet Prosedürü bulunmaktadır. Söz konusu prosedür, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının şikâyetlerini, kullanıcı dostu bir tarzda, Borsa İstanbul'un kurumsal internet sitesinde yer alan [İletişim Formu](#) aracılığıyla ya da e-posta yoluyla iletmelerine imkan sağlamaktadır.

Tüm şikâyetler, ilgili Finansal Ölçütün hesaplaması sürecinde görev almayan bağımsız bir personel tarafından usulüne uygun şekilde incelenmekte ve şikâyetçiye makul bir süre içerisinde cevap verilmektedir.

İlke 17: Denetimler

IOSCO İlke 17

Yönetici, kendi beyan ettiği kriter ve ilkelere uyumu periyodik olarak gözden geçirmek ve raporlamak üzere, uygun tecrübeye ve yetkinliğe sahip bağımsız bir iç veya dış denetçi tayin etmelidir. Denetimlerin sıklığı, Yönetici'nin operasyon ve faaliyetlerinin boyutu ve karmaşıklık düzeyi ile orantılı ve uyumlu olmalıdır.

Yönetici tarafından belirlenen mevcut veya potansiyel çıkar çatışmalarının seviyesi dikkate alınarak (normalde ilişkili bir Düzenleyici Otorite dışında bir Ulusal Otorite tarafından düzenlenen veya denetlenen Ölçütler hariç olmak üzere), Yönetici; beyan ettiği Kural Setlerine uyumunu periyodik olarak gözden geçirmek ve raporlamak amacıyla uygun tecrübe ve yetkinliğe sahip bağımsız bir dış denetçi tayin etmelidir. Bu denetimlerin sıklığı, hem Yöneticinin Finansal Ölçüt operasyonlarının boyutu ve karmaşıklık düzeyi hem de Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının Ölçüt kullanımının kapsamı ve derinliği ile orantılı ve uyumlu olmalıdır.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul Denetim ve Gözetim Kurulu Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerini ve bu süreçlerin ilgili Kural Setlerine, Yönergeye ve ilgili Prosedürlere uygunluğunu incelemekte ve inceleme sonuçlarını Denetim Komitesine raporlamaktadır.

İlke 18: Denetim Kayıtları

IOSCO İlke 18

Yönetici:

- Ölçüt hesaplama sürecinde esas alınan tüm piyasa verilerine, Borsa Dışı Verilere ve diğer veri ve bilgi kaynaklarına;
- Yönetici'nin bir Finansal Ölçütü hesaplamak amacıyla Uzman Takdirine başvurmasına;
- Piyasa stresi veya piyasa bozucu eylem dönemlerinde yapılan değişiklik ve sapmalar dâhil olmak üzere, standart prosedürlerde ve Kural Setlerinde yapılan diğer değişikliklere ve bu prosedür ve kurallardan sapmalara;

- d) Bir Ölçüt tespitinin yapılmasında görev alan kişilerin her bir kişinin kimliğine ve
- e) Veri girdilerine ilişkin sorulara ve verilen yanıtlara

ilişkin yazılı kayıtlarını, ulusal kanunlara veya düzenleyici kurallara ve koşullara tâbi olmak kaydıyla, en az beş yıl süreyle tutmalı ve saklamalıdır.

Bu kayıtların bir Düzenleyici Piyasa veya Borsa tarafından tutulduğu durumlarda, Yönetici, ilgili yazılı kayıt paylaşım sözleşmelerine tâbi olmak şartıyla, bu kayıtlara dayanarak ve güvenerek bu ilke kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirebilir.

Bir Ölçütün Borsa Dışı Verilere dayandığı durumlarda, aşağıdaki ek ilke de uygulanır:

Borsa Dışı Veri Sunanlar:

- a) Borsa Dışı Girdilerin Sunulmasına ilişkin prosedürler ve Kural Setleri;
- b) Yönetici'ye sunulan veri veya bilgileri hazırlayan ya da ileten diğer kişilerin kimliği;
- c) Borsa Dışı Veri Sunumundan ve Borsa Dışı Verilerin gözetiminden sorumlu kişilerin isimleri ve görevleri;
- d) Borsa Dışı Veri Sunan taraflar arasındaki ilgili iletişim ve yazışmalar;
- e) Yönetici ile gerçekleştirilen etkileşimler;
- f) Yönetici'ye sunulan veri veya bilgiler hakkında alınan sorular;
- g) Ölçüte ilişkin enstrümanlara dair tüm risk ve çıkar çatışmalarına ilişkin beyanları;
- h) Denetim ve soruşturmaları kolaylaştırmak amacıyla münferit simsarların veya işlem masalarının Ölçüte ilişkin enstrümanlara maruziyetine dair bilgiler;
- i) Ölçüte ilişkin Borsa Dışı Veri Sunumuna yönelik telafi edici eylemler ile bunların uygulanmasındaki ilerlemelere ve bu kapsamda yapılan iç ve dış denetimlerin (varsa) bulgularına

ilişkin kayıtlarını, ulusal kanunlara veya düzenleyici kurallara tâbi olmak kaydıyla, en az beş yıl süreyle tutmalı ve saklamalıdır.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerine ilişkin tüm kayıtları tutmakta ve saklamaktadır.

Bu kayıtların yanı sıra, Borsa İstanbul; ilgili kanuni ve idari düzenlemelere hâle gelmeksizin aşağıda belirtilen hususlara ilişkin kayıtları da en az 5 yıl süreyle muhafaza etmekte ve talep edilmesi halinde SPK ile paylaşmaktadır:

- a) Finansal Ölçütlerin hesaplanmasında girdi olarak kullanılan tüm piyasa verileri ve bilgileri;
- b) Piyasa stresi veya piyasa bozucu eylem dönemleri dahil olmak üzere, Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerinde uygulanan standart prosedürlerde ve Kural Setlerinde yapılan değişiklikler ile bunlardan sapmalara ilişkin kayıtlar;
- c) Finansal Ölçütleri hesaplama sürecine katılan personel hakkında bilgiler ve
- d) Finansal Ölçütlerin hesaplanmasında kullanılan verilere ilişkin olarak yöneltilen tüm sorular ve bu sorulara verilen yanıtlar.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin hesaplamasında Uzman Takdirine başvurmadığı gibi Borsa Dışı Veri de kullanmamaktadır. Borsa İstanbul, yöneticisi olduğu Finansal Ölçütlerin hesaplamasında, tamamen gözlemlenebilir ve büyük ölçüde kendi piyasalarında gerçekleşen işlemlerden elde edilen verileri kullanmaktadır. Dolayısıyla Uzman Takdirine başvurulması ve Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kuralları ve ilgili yönetim süreçleri, Borsa İstanbul tarafından yönetilen Finansal Ölçütler açısından uygulanabilir değildir.

İlke 19: Düzenleyici Otoritelerle İşbirliği

IOSCO İlke 19

Düzenleme veya denetleme görevlerinin yürütülmesi sırasında, Temel İlkeler kapsamına giren konularla ilgili tüm dokümanlar ve Denetim Kayıtları, ilgililer tarafından, ilgili Düzenleyici Otoritelerin erişimine ve kullanımına açılmalı ve talep edilmesi halinde derhal teslim edilmelidir.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, Türkiye'nin organize piyasası olup SPK'nın düzenlemelerine tâbidir.

Borsa İstanbul, düzenleme veya gözetim görevlerinin yerine getirilmesi sırasında, SPK'ya ve diğer ilgili Düzenleyici Otoritelere ihtiyaç duydukları bilgi ve belgeleri sağlar.

4. IOSCO Temel İlkelerine Uyumlu Finansal Ölçütler

Borsa İstanbul'un yöneticisi olduğu aşağıdaki Finansal Ölçütler (TL cinsinden endekslerin tümü ile hesaplanıyor ise ABD Doları ve Euro versiyonları) beyan tarihi itibarıyla IOSCO Temel İlkelerine uyumludur.

BIST Pay Endeksleri (*)

Kodu	Türkçe Adı	İngilizce Adı
XU030	BIST 30	BIST 30
XU050	BIST 50	BIST 50
XU100	BIST 100	BIST 100
XU500	BIST 500	BIST 500
XLBNK	BIST LIKİT BANKA	BIST LIQUID BANKS
X10XB	BIST BANKA DISI LIKİT 10	BIST LIQUID 10 EX BANKS
XUTUM	BIST TUM	BIST ALL SHARES
X030EA	BIST 30 ESİT AĞIRLIKLİ GETİRİ	BIST 30 EQUAL WEIGHTED RETURN
XELOT	BIST 50-30	BIST 50-30
XYUZO	BIST 100-30	BIST 100-30
XTUMY	BIST TUM-100	BIST ALL SHARES-100
XYLDZ	BIST YILDIZ	BIST STARS
XBANA	BIST ANA	BIST MAIN
XHARZ	BIST HALKA ARZ	BIST IPO
XKOBİ	BIST KOBİ SANAYİ	BIST SME INDUSTRIAL
XTMTU	BIST TEMETTÜ	BIST DIVIDEND
XTM25	BIST TEMETTÜ 25	BIST DIVIDEND 25
XK030	BIST KATILIM 30	BIST PARTICIPATION 30
XK050	BIST KATILIM 50	BIST PARTICIPATION 50
XK100	BIST KATILIM 100	BIST PARTICIPATION 100
XKTUM	BIST KATILIM TUM	BIST PARTICIPATION ALL SHARES
XK030EA	BIST KATILIM 30 ESİT AĞIRLIKLİ GETİRİ	BIST PARTICIPATION 30 EQUAL WEIGHTED RETURN
XSRDK	BIST KATILIM SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	BIST PARTICIPATION SUSTAINABILITY
XKTMT	BIST KATILIM TEMETTÜ	BIST PARTICIPATION DIVIDEND
XKURY	BIST KURUMSAL YÖNETİM	BIST CORPORATE GOVERNANCE
XUSRD	BIST SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	BIST SUSTAINABILITY
XSD25	BIST SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK 25	BIST SUSTAINABILITY 25
XUGRA	BIST GERİ ALIM	BIST BUYBACK
XUSIN	BIST SINAI	BIST INDUSTRIALS
XUHİZ	BIST HİZMETLER	BIST SERVICES
XUMAL	BIST MALİ	BIST FINANCIALS
XBANK	BIST BANKA	BIST BANKS
XUTEK	BIST TEKNOLOJİ	BIST TECHNOLOGY

(*): Bu endekslerin fiyat ve toplam getiri versiyonları ile hesaplanan ağırlık sınırlamalı versiyonları IOSCO Temel İlkeleri ile uyumludur.

BIST-KYD Endeksleri

Endeks Ailesinin Türkçe Adı	Endeks Ailesinin İngilizce Adı
BIST-KYD DİBS ENDEKSLERİ	BIST-KYD GDS INDICES
BIST-KYD DİBS DEĞİSKEN ENDEKSLERİ	BIST-KYD GDS FLOATING RATE INDICES
BIST-KYD TUFE ENDEKSİ	BIST-KYD CPI INDEXED GOVERNMENT BOND INDICES
BIST-KYD OSBA ENDEKSLERİ	BIST-KYD CORPORATE BOND INDICES
BIST-KYD KAMU EUROBOND ENDEKSLERİ	BIST-KYD GOVERNMENT EUROBOND INDICES
BIST-KYD OSBA EUROBOND ENDEKSLERİ	BIST-KYD CORPORATE EUROBOND INDICES
BIST-KYD KİRA SERTİFİKALARI ENDEKSLERİ	BIST-KYD LEASE CERTIFICATE INDICES
BIST-KYD REPO ENDEKSLERİ	BIST-KYD REPO INDICES
BIST-KYD ALTIN FİYAT ENDEKSLERİ	BIST-KYD GOLD PRICE INDICES

BIST Sürdürülebilirlik Temalı Borçlanma Araçları Endeksleri

Endeks Ailesinin Türkçe Adı	Endeks Ailesinin İngilizce Adı
BIST YEŞİL OSBA EUROBOND ENDEKSLERİ	BIST GREEN CORPORATE EUROBOND INDICES
BIST SÜRDÜRÜLEBİLİR OSBA EUROBOND ENDEKSLERİ	BIST SUSTAINABLE CORPORATE EUROBOND INDICES

BIST Emtia ve Emtia'ya Dayalı Kıymet Endeksleri

Kodu	Türkçe Adı	İngilizce Adı
ATKMP	BIST KMP ALTIN	BIST KMP GOLD
ALTSPT	BIST SPOT ALTIN	BIST SPOT GOLD
GMSSPT	BIST SPOT GUMUS	BIST SPOT SILVER
PLTSPT	BIST SPOT PLATİN	BIST SPOT PLATINUM
PLDSPT	BIST SPOT PALADYUM	BIST SPOT PALLADIUM
ALTKST	BIST ALTINA DAYALI KİRA SERTİFİKASI	BIST GOLD DENOMINATED LEASE CERTIFICATE
ALTTHV	BIST ALTIN TAHVİLİ	BIST GOLD BOND

BIST Strateji Endeksleri

Endeks Ailesinin Türkçe Adı	Endeks Ailesinin İngilizce Adı
BIST RISK KONTROL ENDEKSLERİ	BIST RISK CONTROL INDICES
BIST KALDIRACLI VE KISA ENDEKSLERİ	BIST LEVERAGED AND SHORT INDICES

Referans Faiz Oranı

Kodu	Türkçe Adı	İngilizce Adı
TLREF	TURK LİRASI GECELIK REFERANS FAİZ ORANI	TURKISH LIRA OVERNIGHT REFERENCE RATE
BISTTLREF	BIST TLREF ENDEKSİ	BIST TLREF INDEX

Kısaltmalar

Bu dokümanda yer alan;

Borsa Dışı Veri Sunan (Submitter), Finansal Ölçütün hesaplamasında kullanılan Borsa Dışı Verileri Ölçüt Yöneticisine (Borsa İstanbul A.Ş.'ye) temin eden tüzel kişileri,

Borsa Dışı Veri (Submission), Borsa Dışı Veri Sunanlardan temin edilen ve Finansal Ölçütün hesaplamasında kullanılan organize piyasalar ve borsalar kaynaklı olanlar hariç fiyat, tahmin, değer, oran ve benzeri verileri,

Borsa İstanbul Grubu, Borsa İstanbul A.Ş., İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. ve Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.'yi,

Çıkar Çatışması Prosedürü, Borsa İstanbul A.Ş. Finansal Ölçütlerde Çıkar Çatışmalarının Önlemesi Prosedürünü,

Dört Göz İlkesi, Herhangi bir aksiyonun alınmadan önce iki farklı yetkili kişi tarafından gözden geçirilmesi ve onaylanması prensibini,

Finansal Ölçüt Yararlanıcısı, Finansal Ölçüte dayalı finansal ürün veya kontratın tarafı olan gerçek veya tüzel kişiler ile Lisanslı Kullanıcıları,

FÖK, Borsa İstanbul A.Ş. Finansal Ölçütler Yönetim Prosedürü Madde 5'de tarif edilen Finansal Ölçütler Komitesini,

HMB, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığını,

HMVKŞ, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Varlık Kiralama A.Ş.'yi,

ICS, Borsa İstanbul'un Endeks Hesaplama Sistemini,

IOSCO Temel İlkeleri, Temel İlkeler, IOSCO'nun yayımladığı Finansal Ölçütlere İlişkin Temel İlkeleri,

İhbar Prosedürü, Borsa İstanbul A.Ş. Finansal Ölçütlere İlişkin İhbar Prosedürünü,

Karar Mercii, Borsa İstanbul A.Ş. Finansal Ölçütler Yönetim Prosedürü Madde 4'de atıf yapılan otoriteyi,

Kontrol Çerçevesi, Borsa İstanbul A.Ş. IOSCO Prensiplerine Uyumlu Finansal Ölçütler Yönergesi Madde 8 kapsamında Finansal Ölçütlerin hesaplama süreçlerinin bütünlüğünü ve kalitesini korumak amacıyla uygulanan önlemler bütünü,

Kural Seti, Ölçütün oluşturulması, hesaplanması, yayımlanması ve sürekliliğinin sağlanması amacıyla Yönetici (Borsa İstanbul A.Ş.) tarafından belirlenmiş kural ve yöntemler bütünü,

Lisanslı Kullanıcı, Ölçüt Yöneticisinden (Borsa İstanbul A.Ş.'den) Finansal Ölçüte ilişkin hizmet satın alan gerçek veya tüzel kişileri,

MKK, Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.yi,

Ön Büro, Herhangi bir fiyatlandırma, ticaret, satış, pazarlama, reklam, talep, yapılandırma veya aracılık faaliyetleri gerçekleştiren Borsa Dışı Veri Sağlayan kuruluşların veya bunların bağlı kuruluşlarının herhangi bir departmanını, bölümünü, grubunu veya personelini,

Piyasa Otoritesi, Düzenleyici Otorite, öz düzenleyici kurum, organize piyasa, borsa veya takas kuruluşları gibi kurumları,

SPK, Sermaye Piyasası Kurulunu,

SPKn, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununu,

Şikâyet Prosedürü, Borsa İstanbul A.Ş. Finansal Ölçütlere İlişkin Şikâyet Prosedürünü,

Ulusal Otorite, SPK hariç olmak üzere Ölçütlerin politikalarının belirlenmesinde kamusal sorumluluğu veya menfaati olan Türkiye'deki ilgili kamu otoritelerini,

TCMB, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasını,

Uzman Takdiri, Ölçütün hesaplamasında kullanılan verilerle ilgili olarak Ölçütün Yöneticisinin (Borsa İstanbul A.Ş.'nin) veya Borsa Dışı Veri Sunanın takdir yetkisini kullanmasını,

Yönerge, Borsa İstanbul A.Ş.'nin IOSCO Prensiplerine Uyumlu Finansal Ölçütler Yönergesini,

Yönetici, IOSCO temel ilkelerine uyumlu Ölçütler üzerinde kontrol sahibi olan; Ölçüte ilişkin düzenlemelerin hazırlanması, hesaplanması ve yayımlanmasına ilişkin süreçleri yürüten tüzel kişiyi (Borsa İstanbul A.Ş.'yi),

Yönetim Prosedürü, Borsa İstanbul A.Ş. Finansal Ölçütler Yönetim Prosedürünü,

ifade eder.